

Naturture sommerhalvåret 2010

Denne folder indeholder 175 turløb rundt i det øst- og midtjyske landskab fra 1. maj til 30. september.

Turene er et bredt udbud af natur- og kulturoplevelser. Vi går, cykler, sejler og kører – i godt selskab og med en kyndig vejleder ved hånden.

Ideen med naturturene er at komme ud i "det grønne". Ud for at bruge vores sanser, få frisk luft og motion, lære mere om vores landsdel, og om naturen som en helhed af landskaber, planter, dyr, historie, kultur og erhverv – som vi mennesker indgår i, er afhængig af – og påvirker.

Du behøver ikke at have forstand på natur og landskab på forhånd, men blot lyst til at gå på opdagelse.

Se også naturturene på www.naturoplevelser.com

Naturoplevelsesprogrammet er udarbejdet i fællesskab mellem Horsens, Hedensted, Vejle, Fredericia og Kolding Kommuner samt Skov- og Naturstyrelsens lokalerheder, Søhøjlandet, Midtjylland og Trekantsområdet.

HEDENSTED
KOMMUNE

FREDERICIA
KOMMUNE

HØRSENS KOMMUNE

Kolding
Kommune

vejle
KOMMUNE

Skov- og Naturstyrelsen

naturoplevelser sommer 2010

Hvem kan deltage?

Turene er for alle, børn såvel som voksne, lokale og turister. Turene er normalt 2-5 km og tager som regel 2-3 timer.

Skal jeg tilmelde mig før turen og hvad koster det?

Turene kræver ikke tilmelding og det er gratis at deltage, medmindre andet er nævnt i beskrivelsen af den enkelte tur.

Skal jeg have noget med på turen?

Godt fodtøj og påklædning alt efter årstid og vejrudsigt. Alle ture gennemføres uanset vejret. Vi drikker ofte en kop kaffe under eller efter turen - så husk også kaffen.

Kan min hund, barnevogn eller kørestol også være med?

I mange tilfælde kan de ikke, så ring for en sikkerheds skyld og forhør dig nærmere.

Vi er 15-20 mennesker - skal vi bare møde op?

Nej, ring til turlederen måske kan der anvises nogle andre muligheder.

Hvor kan jeg få mere at vide?

Ring eller mail til turleder eller arrangør.

Ideer?

Vil du gerne bidrage med arrangementer eller har du en god idé til et emne eller en lokalitet, er du velkommen til at kontakte sekretariatet for naturoplevelsesprogrammet:

Bente Hansen
Vejle Kommune, Økolariet
tlf. 76 81 20 59 – benlh@vejle.dk
eller
Jonna Hansen,
Horsens Kommune,
tlf. 76 29 26 26 – jh@horsens.dk

Næste program for efterår-vinter 2010/2011 dækker perioden fra 1. oktober til 1. maj og forventes at være på gaden i uge 39.

Foto: Peer Høgsberg

Lør. 1

Find foråret og spis brændenældesuppe

1

Vi tager ud i de lysegrønne nyudsprungne bøgeskove ved Randbøldal på en naturvandring og finder spiselige planter og ser på dyrene og lytter til fuglene. En dansk bøgeskov i maj bør ikke opleves i fjernsynet. Hjemme igen tager vi arbejdshandskerne på og går ud og samler brændenælder, som vi vasker og renses og hakker og putter i en bål gryde med bulderkogen-de vand med gode suppeben og suppeurter. Pris: 40 kr./voksne incl. entre på Randbøldal-Museet, børn gratis. Praktiske opl.: Til sidst spiser vi suppen, og så er der fri leg i det historiske vandlegeland. Medbring frokost, godt udetøj og godt humør. Alle er velkomne.

Mødested: kl. 13:00 Randbøldal-Museet og det Historiske Vandeksperimentarium, Dalekildevej 1, Randbøldal. Ca 20 km vest for Vejle mod Billund (Bus 244). Turleder: Naturvejleder Peer Høgsberg, tlf: 7588 3245, e-mail: ph@vingstedcentret.dk. Arr.: Randbøldal-Museet, Vejle Museum og Natur og Kultur - Vejle.

Man. 3

Biltur på Harrild Hede

2

Kør efter skovfogeden ind over Harrild Hede og rundt i Nørlund Plantage, der gøres holdt flere steder og fortælles om heden, plantagen og dyrelivet. Undervejs er der gode chancer for at se råvildt og kronvildt. Kørsel er i egne biler ca. 25 km.

Mødested: kl. 19:00 Den gamle vej ved teltpladsen lige øst for Harrild Vandmølle mellem Ejstrupholm og Fasterholt. Turleder: Hans Jensen, tlf: 9745 4188, e-mail: hjn@sns.dk. Arr.: Skov- og Naturstyrelsen, Midtjylland.

Tir. 4

GPS skattejagt i Marielund

3

Tag med på skattejagt i Marielundskoven. Skatten finder du vha. en GPS, som du låner af naturvejlederen. Vi starter med en lille introduktion til hvordan GPS'en bruges, hvorefter jagten på skatten starter. For at "REGNE" ud hvor skatten er skal du først finde nogle ledetråde, der er skjult rundt om Marielundsøen. Tilmelding: Nanna Winbladh. Praktiske opl.: Tilmelding nødvendig da der er begrænsede

antal GPS'er. Turen er for alle, der vil introduceres til geocaching.

Mødested: kl. 19:00 Naturskolen i Marielund. Turleder: Nanna Winbladh, tlf: 3035 2612, e-mail: nara@kolding.dk. Arr.: Kolding Ådal.

Ons. 5 På tur nord for Kolding by 4

Vi finder de små veje nord for Kolding by og cykler til Dons Mølle. Banegården - Lilballe - Alminde brugs - Dons Mølle - Viuf. Praktiske opl.: Turen varer ca. 2 1/2 time med moderat fart. Alle kan være med. Husk mad og drikke.

Mødested: kl. 18:00 Kolding banegård. Turleder: Marie Møller, tlf: 7556 5375, e-mail: komigen@stofanet.dk. Arr.: Dansk Cyklist Forbund, Kolding.

Ons. 5 Cykeltur i Hastrup Plantage 5

Vi cykler rundt på vejene ved brandlinierne og ved de åbne steder i skoven. Der vil være gode muligheder for at se råvildt, kronvildt og hare. Medbring gerne kikkert.

Mødested: kl. 19:00 Hastrupvej ved kanopladsen i Hastrup Plantage. Turleder: Helge Lund, tlf: 5156 1784, e-mail: tob@sns.dk. Arr.: Skov- og Naturstyrelsen, Midtjylland.

Tor. 6 Fisketur med M/S Marianne 6

Tag med fiskekutteren M/S Marianne på fisketur på Lillebælt. Vi går mest efter torsk, fladfisk, sej, makrel og sild. Sandorm kan bestilles ved tilmelding. Pilke i størrelse 50-150 gram anbefales. Pris: 150 kr. pr. person, billetter købes på turistbureauet. Tilmelding: Fredericia Turistbureau. Praktiske opl.: Fiskegrej kan lejes efter aftale. Turen gentages 13/5, 20/5 og 27/5.

Mødested: kl. 17:00 Gl. Havn i Fredericia. Turleder: Kurt Østergaard, tlf: 7211 3511, e-mail: turisme@fredericiakom.dk. Arr.: Fredericia Turistbureau.

Tor. 6 Tur til Nims fortidsminder 7

Horsens Museum har foretaget mange arkæologiske udgravninger i Nim de sidste ti år. Om disse, og de

synlige fortidsminder i Nim Skov, vil arkæolog Anne Mette Kristiansen, Horsens Museum, fortælle på en aftentur. Praktiske opl.: Praktisk tøj og fodtøj.

Mødested: kl. 19:00 Nim Skoles P-plads. Turleder: Anne Mette Kristiansen, tlf: 7629 2350, e-mail: horsensmuseum@horsens.dk. Arr.: Horsens Museum.

Fre. 7 Fisketur på Lillebælt 8

Tag med Neptun Sea Charter på fisketur på Lillebælt. Turen udgår fra Skærbæk Havn og gentages første og sidste fredag i måneden. Pris: 250 kr. Tilmelding: Fredericia Turistbureau. Praktiske opl.: Mod forudbestilling kan fiskegrej lejes af skipper Henrik Holleufer. Orm bestilles ved tilmelding.

Mødested: kl. 09:00 Skærbæk Havn. Turleder: Henrik Holleufer, tlf: 7211 3511, e-mail: turisme@fredericiakom.dk. Arr.: Fredericia Turistbureau.

Fre. 7 På vandring med skovfogeden 9

På vandring med skovfoged Jens Stenhøj Jørgensen, der vil fortælle om Rosenvold Gods og Rosenvolds skove og skovdrift. Introduktion på Løgballe Camping, hvorefter vi kører mod Rosenvold. Pris: 50 kr./voksne, 25 kr./børn (under 12 år). Tilmelding: Løgballe Camping (camping@logballe.dk).

Mødested: kl. 19:00 Løgballe Camping, Løgballevej 12, Stouby. Turleder: Jens Stenhøj Jørgensen, tlf: 7569 1200. Arr.: Løgballe Camping.

Lør. 8 Kulturminder langs Gudenåen og i Højlund Skov 10

Lang vandretur langs Gudenåen fra Voervadsbro forbi Vilholt Mølle til Højlund. Sukkertoppen bestiges og der kigges på vikingetidens befæstning af toppen. Gennem skoven vender vi tilbage til Voervadsbro. Samlet er turen 8,5 km. Praktiske opl.: Medbring soltøj og praktisk beklædning. Der gøres holdt for indtagelse af medbragt madpakke og drikkevarer.

Mødested: kl. 10:00 Broen i Voervadsbro. Turleder: Arkæolog Anders Horsbøl Nielsen, tlf: 7629 2357/2080 1371, e-mail: musah@horsens.dk. Arr.: Horsens Museum, Gudenå Explorer.

Lør. 8 Fugletur til Fuglsang Skov Fredericia 11

Natur og Ungdom inviterer hele familien på en hyggelig tur i forårsskoven. På vores vandring vil vi lytte og kikke efter skovens forskellige fugle. I forbindelse med turen vil deltagerne også få mulighed for at få mere at vide om hvordan haven gøres mere fuglevenlig. Tilmelding: Alex Lauridsen, tlf: 2531 9358, e-mail: alex.lauridsen@post.au.dk. Praktiske opl.: Fornuftigt tøj efter vejret. Medbring gerne kikkert og evt. mad og drikkevarer. Efterfølgende er der mulighed for at benytte naturlegepladsen og fodre rådyr i indhegningen.

Mødested: kl. 10:00 P-plads i Fuglsang Skov ved enden af Fuglsangvej, Fredericia. Turleder: Alex Lauridsen. Arr.: Natur og Ungdom.

Lør. 8 Plantetur med Jernalderbålmad 12

Prøv jernalderens bålmad og find ud af, hvad naturen byder på af spiseligt. Efter en rundvisning i Jernaldermiljøet vil naturvejleder Peer Høgsberg tage jer med i naturen for at finde spiselige planter. Der er også mulighed for at blive i stormandsgården og tilberede smør, ost, bage brød og koge en jernaldergryderet. De indsamlede planter og jernaldermaden spises i stormandsgården. Pris: 50 kr./voksne, 25 kr./børn. Tilmelding: Laila Petersen, Vingsted Historiske Værksted. Tlf. 7586 5280 eller lpete@vejle.dk. Praktiske opl.: Tag fornuftigt tøj og fodtøj på til al slags vejr og madlavning over bål.

Mødested: kl. 12:00 Indgangen til Jernaldermiljøet, Vingsted Historiske Værksted. Følg skiltene til Jernaldermiljøet fra vejen gennem Vingsted til P-pladsen. Turleder: Anne-Mette Tange Veien, tlf: 2982 2353, e-mail: antve@vejle.dk. Arr.: Vingsted Historiske Værksted.

Lør. 8 Vandretur omkring Børup skov 13

Vi skal forbi Hønborg slotsruin, høre historien om Christian d. 2., som ikke kunne beslutte sig og efter sigende sejlede frem og tilbage mellem Hindsgavl og Hønborg 32 gange, inden beslutningen blev truffet. Hør ligeledes om de mange batterier fra svenskkrigens tid, om Borgsted Banke på Løverodde og meget

mere.

Mødested: kl. 14:00 Den offentlige P-plads på Hagenørvej. Turleder: Naturvejleder Kai Rønnow, tlf: 7595 7738, e-mail: kairoennow@gmail.com. Arr.: Danmarks Naturfredningsforening, Fredericia.

Søn. 9 Skovens Dag 14

Skovens Dag med temaet "Den rene vare" finder i år sted i Sebberup Skov. Her vil gennem dagen være masser af tilbud og aktiviteter for hele familien. For detaljeret program henvises til Skov- og Naturstyrelsens hjemmeside og dagspressen.

Mødested: kl. 10:00 Sebberup Skov ved P-plads "Egen" ved Remmerslundvej mellem Hedensted og Løsning. Turleder: Gert Hougaard Rasmussen, tlf: 2540 8585, e-mail: gehra@sns.dk. Arr.: Skov- og Naturstyrelsen, Trekantsområdet.

Søn. 9 Skovens Dag 15

"Skovens - den rene vare." Skoven leverer ren og vedvarende energi, rent drikkevand, og vi holder skoven ren. Aktiviteter for hele familien. Skovvandring i den rene skovnatur. Praktiske opl.: Se nærmere herom i dagspressen.

Mødested: kl. 10:00 Trelde Næs. Turleder: Anton Vestergaard, tlf: 2085 5067, e-mail: teav@fredericiakom.dk. Arr.: Fredericia Kommune.

Søn. 9 Skovens Dag i Koutrup Skov 16

Skov- og Naturstyrelsen, Midtjylland holder i år Skovens Dag på Naturcenter Koutrupgård og i Koutrup Skov nær Gudenåens Kilder. Dagen igennem vil der være masser af aktiviteter for børn og voksne. Se senere i dagspressen eller på www.skovognatur.dk/midtjylland for nærmere oplysninger.

Mødested: kl. 10:00 Naturcenter Koutrupgård, Koutrupvej 17, Tørring. Turleder: Holger Hansen, Torben Bøgeskov m.fl., tlf: 2013 7890, e-mail: tob@sns.dk. Arr.: Skov- og Naturstyrelsen, Midtjylland.

Søn. 9 Vil du kvæge sjæl og sind, så tag med til Himmelpind 17

Tag med på en søndagsudflugt og en naturvandring omkring det gamle udflugtssted og fine udsigtspunkt Himmelpind, vest for Vejle. Turen byder på historier om naturen, Vejle Zoo og Trædballehus. På turen bestiger vi Himmelpind(65m), finder "skjæggemændene" og læser teksten på den enorme "runesten" øverst på toppen med en af de mest smukke og bølgeomkransede udsigter ind over Vejle by. Alle, børn og gamle, er velkomne. Praktiske opl.: Tag evt. selv madkurven med. Det er tilladt at møde op uden stråhat og hvidt sommerdress. Efter turen sørger Himmelpinds Venner i "base-camp" for, at der kan købes øl og vand og pølser grillet over bål.

Mødested: kl. 11:00 Himmelpind (ved skiltet) Gl. Vardevej 200, vest for Vejle. Bybus nr. 2. Turlleder: Naturvejleder Peer Høgsberg, tlf: 2364 0265, e-mail: ph@vingstedcentret.dk. Arr.: Himmelpinds Venner og Natur & Kultur - Vejle.

Tir. 11 Elbodalen på kryds og tværs - cykeltur 18

Det er forår og næsten sommer. I den anledning har vi arrangeret en cykeltur, hvor vi på egen krop oplever det dramatiske landskab omkring Elbodalen. Tag med på en aktiv tur, der nok skal give sved på panden. Undervejs fortæller vi om Elbodalens dannelse og de isnende kaskader af brunt smeltevand, der strømmede fra den is, der dækkede landet i sidste istid. Tilmelding: tlf. 7210 7631. Praktiske opl.: Turen går i bakket terræn og er på ca. 15 km.

Mødested: kl. 17:30 Vandværkssøerne ved Kongsted Vandværk. Turlleder: Tove Stockmarr, tlf: 7210 7631, e-mail: teto@fredericiakom.dk. Arr.: Fredericia Kommune.

Tir. 11 Sæt naturen fri 19

Kom med på vandretur til naturgenopretningsprojekterne ved Gudenåen opstrøms Mossø. På turen langs åen kommer vi bl.a. forbi Klosterkær, hvor naturplejen foregår i form af afgræsning af kæret. Ved Vilholt Mølle er opstemningen, der spærrede åen, fjernet, til gengæld er der anlagt små søer til erstatning for

møllesøen, der var jagtområde for den sjældne damflagermus. Praktiske opl.: Husk godt fodtøj, tøj efter vejrforholdene samt en forfriskning.

Mødested: kl. 18:00 P-plads hvor Klostermøllevvej krydser Klosterkanalen. Turlleder: Biolog Thorke Østergaard, tlf: 2931 3740, e-mail: tao@horsens.dk. Arr.: Naturcenter Skovgård, Gudenå Explorer.

Tir. 11 Bro, banegård og byplan 20

En byvandring i anledning af Den gamle Lillebælt-bros 75 års jubilæum.

Mødested: kl. 18:30 Den gamle banegård i Oldenborggade. Turlleder: Bodil Schelde-Jensen, tlf: 7210 6980, e-mail: museerne@fredericiakom.dk. Arr.: Museerne i Fredericia.

Ons. 12 På sporet af Sydbanen 21

På sporet af "Sydbanen" via Taps og Fovslet Skov. Vi cykler ud og ser den "gamle Taps Station" og videre ud til Brænøre samt Ødis Kroge, hvor vi prøver at genfinde den "forsvundne" jernbane. Praktiske opl.: Turen varer ca. 3,5 timer. Husk kaffe og vand. Alle kan være med.

Mødested: kl. 18:00 Kolding banegård. Turlleder: Toni Schack, tlf: 2463 0989, e-mail: komigen@stofanet.dk. Arr.: Dansk Cyklist Forbund, Kolding.

Ons. 12 Nattergaletur i Brænøre Mose 22

Årets nattergaletur foregår som sædvanligt i Brænøre Mose ved Fovslet. Fra mødestedet går vi ned mod mosen, hvor vi regner med at høre den første æresgæst allerede ved ankomsten til Fovsåen. Sædvanligvis er der en del syngende konkurrenter, der giver deres besyv med fra træer og buske. Også dem vil vi identificere og vise opmærksomhed. Praktiske opl.: Tag vandtæt fodtøj på og medbring aftenkaffen.

Mødested: kl. 19:30 Langbjerggård, Vadhusvej 10 i Fovslet. Turlleder: Frede Nielsen, tlf: 7559 8269/2463 9672, e-mail: k-f-n@hotmail.com. Arr.: Skovtrolden.

Tor. 13 Nattergalens sang i morgendæmringen 23

Vi følger fuglenes opvågning i Jelling Skov og lytter

til nattergalens sang i Grejs Ådal. Vi slutter med morgenkaffe ved Abrahamsens gård. Tag kaffe med, så giver Naturfredningsforeningen rundstykkerne. Praktiske opl.: Husk solidt fodtøj.

Mødested: kl. 04:30 Abrahamsens gård i Jelling Skov, Skovgade 27B, Jelling. Turlleder: Westy Esbensen, tlf: 7587 1799, e-mail: westy@jellingnet.dk. Arr.: Danmarks Naturfredningsforening, Jelling/Grejs.

Fre. 14 **Cykeltur fra Løgballe Camping til Urlev** 24

Cykeltur i roligt tempo ad mindre veje rundt i området nord for Løgballe Camping. Vi cykler forbi Hornum kær, Borchsminde, de våde enge ved Urlev. Her går vi ad mindre stier til fugletårnet, hvor der er en god udsigt. Herefter cykler vi forbi Urlev kirke, hvor forfatteren Ole Lund Kirkegård er begravet og forbi huset han boede i. Turen tilbage til Løgballe går gennem Hostrup, Gammelby og Hyrup. Pris: 25 kr. pr. person, som betales ved turens start. Tilmelding: Løgballe Camping (camping@logballe.dk). Praktiske opl.: Medbring: Cykel, cykelhjelm og evt. drikkeflaske.

Mødested: kl. 19:00 Løgballe Camping, Løgballevej 12, Stouby. Turlleder: Lisbeth Damsbo, tlf: 7565 2035. Arr.: Løgballe Camping.

Tir. 18 **De store, de smukke, de sjove og de sjældne** 25

Cykeltur på 28 km gennem den vestlige og sydlige del af Fredericia Kommune. Undervejs gør vi holdt og omfavner de største, smukkeste, sjoveste og sjældneste træer i skovene og i landskabet. Tilmelding: teav@fredericiakom.dk af hensyn til turforplejning. Praktiske opl.: Cykel og egnet beklædning.

Mødested: kl. 18:00 Landsoldatpladsen. Turen slutter i Snoghøj. Turlleder: Anton Vestergaard, tlf: 2085 5067. Arr.: Fredericia Kommune.

Tir. 18 **Brunkul, natur og friluftsliv i Søby Brunkulsejer** 26

Spændende tur i privatbiler rundt i Søby Brunkulsejer. Vi stopper udvalgte steder og går korte ture, hvor der bliver fortalt om brunkul og brunkulsgravning, natur og kronvildt samt fredning, friluftsliv og naturpleje.

Mødested: kl. 19:00 Brunkulsvej 17, Herning. Turlleder: Hans Jensen, tlf: 9745 4188, e-mail: hjn@sns.dk. Arr.: Skov- og Naturstyrelsen, Midtjylland.

Ons. 19 **Forårsvandring på Fredericia Vold** 27

Volden er smuk på alle årstider og i al slags vejr, og det er spændende at færdes der, fordi volden har et rigt plante og dyreliv. Flora og fauna har udviklet sig gennem det lange spand af år, hvor jordformerne har stået temmelig urørte. Til dette knytter sig den lange kulturhistorie, der er beretningen om hvordan en by udvikler sig, når den på kongebud anlægges i et morads, i en sump på et øde næs. Praktiske opl.: Fodtøj der passer til årstiden.

Mødested: kl. 16:30 Bymuseet, Jernbanegade 10, Fredericia. Turlleder: Henning Møberg, tlf: 7210 6989, e-mail: muhm@fredericiakom.dk. Arr.: Museerne i Fredericia.

Ons. 19 **Udsigt fra Skamlingsbanken** 28

Vi cykler til Skamlingsbanken og videre til Hejlsminde langs stranden. Praktiske opl.: Turen varer ca. 3 timer med moderat fart. Alle kan være med. Husk mad og drikke.

Mødested: kl. 18:00 Kolding banegård. Turlleder: Annelise Risager, tlf: 6199 2353, e-mail: komigen@stofanet.dk. Arr.: Dansk Cyklist Forbund, Kolding.

Ons. 19 **Byvandring til de middelalderlige kirkelige institutioner i Horsens** 29

Horsens havde i middelalderen en lang række kirkelige institutioner i form af kirker, kapeller, klostre og hospitaler. Hvor disse lå, viser arkæolog Christopher Grønfeldt Petersen, Horsens Museum, og han fortæller deres historie.

Mødested: kl. 19:00 Hovedindgangen til Klosterkirken. Turlleder: Christopher Grønfeldt Petersen, tlf: 7629 2350, e-mail: horsensmuseum@horsens.dk. Arr.: Horsens Museum.

Ons. 19 Aftentur til Runkenbjerg, hjertet i Vejle Ådal 30

En aftenvandring i foråret på bakkeryggen Runkenbjerg og i engene i ådalen, hvor Vejle Å møder Egtved Å, er vist en af de fineste måder at opleve Vejle Ådal på. Alle er velkomne. Praktiske opl.: Medbring bærbar kaffe og godt travetøj og ditto fodtøj.

Mødested: kl. 19:00 P-plads ved Runkenbjerg. Følg skiltet til Runkenbjerg fra Slotsbjergvej, en sidevej til Tørskindvej. Turleder: Naturvejleder Peer Høgsberg, tlf: 2364 0265, e-mail: ph@vingstedcentret.dk. Arr.: Natur- og Kulturværk Vejle.

Ons. 19 Nattergaletur 31

En af de senest ankomne sangfugle fra Afrika er nattergalen. Hannerne synger så snart de indfinder sig på ynglepladsen. Selv midt på dagen kan hannernes sang høres, men da mange andre fugle også synger på dette tidspunkt, kan det være vanskeligt at erkende. Om aftenen er de stort set alene!

Mødested: kl. 19:30 P-plads ved Sportsfiskernes Klubhus, Buldalen 13, Vejle. Turleder: Naturvejleder Steen Hedrup, tlf: 7681 2052/4021 7830, e-mail: stehe@vejle.dk. Arr.: Vejle kommune, Økolariet.

Lør. 22 Relancering af Margueritruuten i Børkop-området 32

Event med kortege af veteranbiler og kinesiske motorcykler. Ved Torn Trines Hus vil der være underholdning, ture med naturvejleder, kaffe/kage samt boller/saft. Praktiske opl.: Se det fulde program på www.visitvejle.com.

Mødested: kl. 13:00 Ved Gårslev - se det præcise mødested på www.visitvejle.com. Turleder: VisitVejle, tlf: 7681 1925, e-mail: visitvejle@vejle.dk. Arr.: VisitVejle.

Søn. 23 Fra Bindeballe Købmandsgård til "den skjulte dal" på Spjarup Hede 33

Landskabs- og naturvandring til den lille bakkede hede Spjarup Hede og ned til bækken i den skjulte dal med naturvejleder Peer Høgsberg fra den gamle Bindeballe Købmandsgård. På turen vil vi drikke køligt vand direkte af kilden og få fortalt historier om

dengang for ikke så mange år siden, da købmandsgården var helt nybygget og hele området var en rygende sandørken. Alle er velkomne, både børn og voksne. Pris: Turen koster 10 kr. pr person. Medbring godt udetøj og vandresko. Hvidt pinsedress og stråhat er ikke obligatorisk. Praktiske opl.: Efter turen kan man tage en kop kaffe, en høkerbajer eller en sodavand i købmandsgårdens hyggelige baglokale, eller medbringe sin egen kaffekurv.

Mødested: kl. 13:00 Bindeballe Købmandsgård, Bindeballevej 100, Randbøl. Skiltet fra Billund-Egtvedvejen, Bøgvadvej og fra Randbøldal. Turleder: Naturvejleder Peer Høgsberg, tlf: 2364 0265, e-mail: ph@vingstedcentret.dk. Arr.: Bindeballe Købmandsgård og Natur & Kultur - Vejle.

Ons. 26 Se Lillebælt fra Hagenør 34

Cykelturen går til Skærbæk og Hagenør ad små veje hvor det er muligt. Praktiske opl.: Turen varer ca. 3 timer med moderat fart. Alle kan være med. Husk mad og drikke.

Mødested: kl. 18:00 Kolding banegård. Turleder: Gerda Weng, tlf: 2364 7684, e-mail: komigen@stofanet.dk. Arr.: Dansk Cyklist Forbund, Kolding.

Ons. 26 Rundtur i Haunstrup Brunkulslejer 35

Vi starter ved det gamle kalkværk med lidt historie. Herefter går vi over til det nye kalkværk, hvor der forklares, hvad der gøres ved det sure vand. Til sidst går vi en lille tur i skoven. Husk fornuftigt fodtøj.

Mødested: kl. 19:00 Ved det gamle kalkværk i Haunstrup Brunkulslejer. Turleder: Skovløber Jens Bøving, tlf: 5126 1779, e-mail: hjn@sns.dk. Arr.: Skov- og Naturstyrelsen, Midtjylland.

Lør. 29 Fugletur på volden 36

Ethvert naturområde - ja for så vidt ethvert miljø - har skiftende stemninger døgnet igennem. De fleste oplever kun stemningerne mellem kl. 8.00 og kl. 20.00. Stemningerne uden for dette interval er lukket land, men vi har nok alle en erindring om en dejlig tidlig morgen el. lign, hvor vi ved et uheld havde forvildet

os ud i et miljø på et usædvanligt tidspunkt og fået en rigtig god oplevelse.

Mødested: kl. 05:00 Landsoldatpladsen. Turleder: Henning Møberg og Fritidsornitolog Preben Andersen, tlf: 7210 6989, e-mail: muhm@fredericiakom.dk. Arr.: Museerne i Fredericia.

Lør. 29 Spor af industrier i Randbøldal 37

Vi går en tur langs kløften gennem Randbøldal. På denne strækning har Vejle Å et særlig kraftigt fald, så det er et godt sted at udnytte vandkraften. Vi ser på, hvad der er tilbage af de fabrikker, der i tidens løb har ligget her, og hører om industriens betydning for det lille bysamfund, som sandsynligvis aldrig var opstået, hvis ikke en af de første fabrikker i Jylland var blevet anlagt her. Pris: Voksne/40 kr., børn (u. 18 år) gratis, (incl. entré til Randbøldal-Museet). Praktiske opl.: Solidt fodtøj og påklædning efter vejret anbefales.

Mødested: kl. 13:00 Randbøldal-Museet, Dalekildevej 1, Randbøl. Ca. 20 km vest for Vejle mod Billund (bus 244). Turleder: Anker Thygesen, museumsinspektør, tlf: 7588 3245, e-mail: ankth@vejle.dk. Arr.: Randbøldal-Museet.

Søn. 30 Fuglenes dag i Lunderskov mose 38

For de morgenfriske er denne nattergaletur et tilbud man ikke kan sige nej til. På en morgentur gennem Lunderskov mose skal vi opleve nattergalen, gøgen og de andre sangfugle efterhånden som de vågner. Vi fortsætter ud til Dollerup sø, hvor der er mulighed for at se ænder og gæs. Hvis vejret er fint, er der en smuk solopgang over søen. Praktiske opl.: Husk morgenkaffe og vandtæt fodtøj. OBS: Nyt mødested.

Mødested: kl. 03:00 P-plads ved Lunderskov bibliotek. Turleder: Uffe Paaske, tlf: 7558 6460/2282 4489, e-mail: paaske@paradis.dk. Arr.: Danmarks Naturfredningsforening, Kolding, Dansk Ornitologisk Forening.

Søn. 30 Tur til Hjarnøs fortidsminder 39

Fra Hjarnø har vi sporene af de første rensdyrjægere,

som befolkede landet umiddelbart efter istiden. Da havet senere steg, bosatte Ertebølle-tidens jægere og fiskere sig i stort omfang langs Hjarnøsunds bredder. Om dette, og meget mere, fortæller museumsinspektør Anders Horsbøl Nielsen, Horsens Museum, under en vandretur rundt på øen. Praktiske opl.: Praktisk tøj og fodtøj.

Mødested: kl. 14:00 Ved Hjarnø Kirke. Turleder: Anders Horsbøl Nielsen, tlf: 7629 2350, e-mail: horsensmuseum@horsens.dk. Arr.: Horsens Museum.

Søn. 30 Den gamle havn i Horsens 40

Rundt i den gamle havn i Horsens. Her fortælles historien om Åhavnen, toldboderne, matrosernes boder og skippers huse og de mange råvarer, som blev indført til byen. Den nye 1800-tals havn med de dybe bassiner, som kunne tage imod de nye dampdrevne skibe, kommer turen også forbi.

Mødested: kl. 14:00 Pakhuset på hjørnet af Badstuestræde og Åboulevarden. Turleder: Museumsinspektør Annette Hoff, tlf: 7629 2350, e-mail: musaho@horsens.dk. Arr.: Horsens Museum.

Tir. 1 Byvandring i Vejle - Vestbyen 41

I slutningen af 1800-tallet begyndte Vestbyen at vokse frem på gården Sofiemindes jorder, og strakte sig efterhånden længere og længere ud i engene. Det er en udvikling, som startede med opførelsen af boliger til de mange arbejdere, der fandt arbejdspladser i den nyopståede industri. Der bliver på dagens tur kastet lys over historien bag dette. Pris: 60 kr. Tilmelding: VisitVejle, tlf. 7681 1925, e-mail: visitvejle@vejle.dk. Praktiske opl.: Tilmelding nødvendig.

Mødested: kl. 19:00 VisitVejle, Banegårdspladsen 6, Vejle. Turleder: Birger Sørensen. Arr.: VisitVejle.

Ons. 2 Langs lillebælt fra Skibelund til Grønninghoved 42

Vi cykler til Skibelund og langs stranden mod Grønninghoved. Praktiske opl.: Turen varer ca. 3 timer

med moderat fart. Alle kan være med. Husk mad og drikke.

Mødested: kl. 18:00 Kolding banegård. Turleder: Ernst Nielsen, tlf: 7552 3265/2649 8247, e-mail: komigen@stofanet.dk. Arr.: Dansk Cyklist Forbund, Kolding.

Ons. 2 Oplev de vilde orkideer på Valhøj 43

Hvis I eller jeres børn aldrig har gået i en rigtig blomsterrig dansk eng mellem orkideer og engblommer så er chancen der nu. Vi har fået lov til på denne sommeraftentur at besøge Valhøjs private enge, moser og søer, netop nu hvor orkideerne står overalt som små røde blomstersøjler og engblommerne lyser op i engen med deres fint æggesnapsgule farve. Måske er der grågæs på reden. Alle, især børn og unge er velkomne. Se selv billeder på www.valhøj.dk. Da der er 3-4 territoriehævdende nattergalehanner i området, anbefales det at medbringe høreværn. Praktiske opl.: Det er en god ide at tage vandtæt fodtøj på. Medbring evt. bærbar aftenkaffe.

Mødested: kl. 19:00 Valhøj, Kalhavevej 30, Rask Mølle nord for Uldum. Turleder: Naturvejleder Peer Høgsberg og Bjarne Bak, tlf: 2364 0265, e-mail: ph@Vingstedcentret.dk. Arr.: Dansk Botanisk Forening, Natur & Kultur - Vejle, Valhøj.

Tor. 3 Fisketur med M/S Marianne 44

Tag med fiskekutteren M/S Marianne på fisketur på Lillebælt. Vi går mest efter torsk, fladfisk, sej, makrel og sild. Sandorm kan bestilles ved tilmelding. Pilke i størrelse 50-150 gram anbefales. Pris: 150 kr. pr. person, billetter købes på turistbureauet. Tilmelding: Fredericia Turistbureau. Praktiske opl.: Fiskegrej kan lejes efter aftale. Turen gentages 10/6, 17/6 og 24/6.

Mødested: kl. 17:00 Gl. Havn i Fredericia. Turleder: Kurt Østergaard, tlf: 7211 3511, e-mail: turisme@fredericiakom.dk. Arr.: Fredericia Turistbureau.

Fre. 4 Fisketur på Lillebælt 45

Tag med Neptun Sea Charter på fisketur på Lillebælt. Turen udgår fra Skærbæk Havn og gentages første og

sidste fredag i måneden. Pris: 250 kr. Tilmelding: Fredericia Turistbureau. Praktiske opl.: Mod forudbestilling kan fiskegrej lejes af skipper Henrik Holleufer. Orm bestilles ved tilmelding.

Mødested: kl. 09:00 Skærbæk Havn. Turleder: Henrik Holleufer, tlf: 7211 3511, e-mail: turisme@fredericiakom.dk. Arr.: Fredericia Turistbureau.

Fre. 4 Blå Flag hejsning på Østerstrand 46

Blå Flag hejsningsarrangement på Østerstrand. Se mere om arrangementet i dagspressen. Tilmelding ikke nødvendigt. Alle er meget velkomne.

Mødested: kl. 10:00 Østerstrand, Øster Voldgade 100, Fredericia. Turleder: Helle Würtz, tlf: 7210 7665, e-mail: teh@fredericiakom.dk. Arr.: Fredericia Kommune.

Fre. 4 Nattergaletur ved Nørrestrand 47

Mærk eventyrstemningen, når mørket sænker sig over rørskovene og nattens sangere fortryller med deres klare stemmer. Mens vi venter på den ubestridte sangmester, nattergalen, går vi langs Nørrestrand og ser på områdets øvrige natur. Praktiske opl.: Husk godt fodtøj, tøj efter vejrforholdene samt en forfriskning og evt. myggespray.

Mødested: kl. 21:00 Gangbroen over Sundet (Georg Rasmussens Vej, Horsens). Turleder: Biolog Thorke Østergaard, tlf: 2931 3740, e-mail: tao@horsens.dk. Arr.: Naturcenter Skovgård.

Lør. 5 Blå Flag hejsning over Husodde Strand 48

Grundlovsdag bliver det Blå Flag igen hejst over Husodde Strand af repræsentanter for Friluftsrådet og Horsens Kommune. Efter flaghejsningen byder Horsens Kommune på kaffe og rundstykker, og Horsens Roklub kommer forbi i deres 16 mands kirkebåd. Hvis du har lyst, er der mulighed for at prøve at ro en tur i båden.

Mødested: kl. 10:00 Husodde Strand ved campingpladsen, Husoddevej 85, Horsens. Turleder: Biolog Thorke Østergaard, tlf: 2931 3740, e-mail: tao@horsens.dk. Arr.: Naturcenter Skovgård.

Lør. 5 Tur til Vorsø i Horsens Fjord 49

Vorsø er en af perlerne blandt Horsens Kommunes naturlokaliteter. Det er arnestedet for landets bestand af skarver, og her ses, hvordan det østjyske landskab måske ville have udviklet sig uden menneskelig indgriben. Deltagerne skal vade 700 m i lavt vand til øen, det sker lettest med bare ben og fødder. På øen er lange bukser og gummistøvler en fordel. Pris: 40 kr. pr. person, der betales ved turens start. Tilmelding: Henrik Nordstrøm, tlf. 7669 8200, email: teamholmedal@mail.dk. Tilmeldingsfrist: 30/5.

Mødested: kl. 10:00 P-plads for enden af Vorsøvej, Brigsted. Turleder: Jörn Eskildsen, tlf: 7565 6149, e-mail: jes@dn.dk. Arr.: Danmarks Naturfredningsforening, Horsens.

Lør. 5 Vandretur med gårdbesøg 50

Fælles vandretur forbi Castberggård til fugletårnet i de våde enge. Videre gennem terrænet til en gammel målehøj med en rigtig god udsigt, og efter 3 km vandretur når vi frem til Bækkeskovgård. Her er ca. 150 kreaturer – heraf 70 malkekøer. Vi ser gården og dens dyr, og hører om det daglige arbejde. Der vil være en forfriskning på terrassen eller i laden. Pris: 40 kr./voksne (over 18 år). Børn ifølge med voksen er gratis. Tilmelding: Løgballe Camping (camping@logballe.dk). Praktiske opl.: Barnevogne kan "gå med" ud i de våde enge, men må så køre tilbage til gården. Hvis vejret tillader det kan børnene måske få en tur i hestevogn. Sørg for praktisk påklædning i forhold til vejret.

Mødested: kl. 10:40 Løgballe Camping. Turleder: Lisbeth og Søren Damsbo, tlf: 7565 2035. Arr.: Løgballe Camping.

Søn. 6 Blå Flag til Daugård Strand 51

Blå Flag er tegnet for badevand af høj kvalitet. Det markeres med en fælles åbning for børn, unge og voksne. Der vil blive masser af strandaktiviteter som krabbe, reje og fiskefangst, og der er arrangeret kano-sejlads på fjorden. Derudover vil der være prøvedykning og gummibådssejlads sammen med Dykkerklubben Dykanden fra Hornsyld. Praktiske opl.:

Tag madkurv og snobrødsdej med, der er tændt op i grillerne på bålpladsen.

Mødested: kl. 11:00 P-plads Daugård Strand. Turleder: Benny Jensen, tlf: 7565 1312, e-mail: bettina@lykke-m.dk. Arr.: Danmarks Naturfredningsforening, Hedensted, Hedensted Kommune, Natur og Ungdom Hedensted.

Søn. 6 Gøgeurter og engblommer - så smukt som i gamle dage 52

Nu har du mulighed for at genopleve en eng med hundredvis af gøgeurter og engblommer. Vi vandrer langs Fløjstrup Bæk og ser på engens og overdrevets planter. Medbring kaffe, så giver Naturfredningsforeningen kagen. Turen er arrangeret i samarbejde med Vindelev beboerforening

Mødested: kl. 13:30 Fløjstrupvej 41, Vejle. Turleder: Westy Esbensen, tlf: 7587 1799, e-mail: westy@jellingnet.dk. Arr.: Danmarks Naturfredningsforening, Jelling/Grejs, Vindelev beboerforening.

Søn. 6 Geologi og kulturhistorie ved Stenderup Hage 53

Vi mødes ved Stenderup Hage, hvor der bliver indledt med at fortælle om stedets geologi, inden vi alle skal ud at lede efter redskaber m. m. fra en 7.000 – 6.000 år gammel stenalderkultur, der havde deres virke på stedet dengang. Vi vil fortælle om kulturen samt se på og identificere det indsamlede. Mon ikke der bliver tid til at høre lidt om Svenskekrigene i 1650erne? Praktiske opl.: Medbring eftermiddagskaffen.

Mødested: kl. 14:00 Stranden ved Stenderup Hage. Turleder: Frede Nielsen, tlf: 7559 8269/2463 9672, e-mail: k-f-n@hotmail.com. Arr.: Skovtrolden.

Tir. 8 Byvandring i Horsens østby 54

På turen går vi fra vikingetidens Horsens gennem 1500-1600-årenes Stjernholm til den nye bydel, som udformes af arkitekt Estrup i slutningen af 1800-årene og stadig fungerer, som et kvarter, der er præget af boliger og stiftelser og et stort grønt område ved "Lunden".

Mødested: kl. 19:00 På sydsiden af Klosterkirken, på

Klosterkirkegården, Borgergade i Horsens. Turleder: Bodil Møller Knudsen, tlf: 7561 0922, e-mail: byarkivet@horsens.dk. Arr.: Byarkivet i Horsens.

Tir. 8 **Byvandring i Vejle - Østbyen** 55

Det kaldtes en gang "kvarteret ved fjorden", fordi fjorden gik meget længere inde end i dag. Omkring 1850 begyndte de første huse at skyde op i Østbyen, men med tiden opførtes der såvel små hyggelige huse samt større fleretages udlejningsejendomme. Smukt ligger kvarteret i dag mellem Horsensvejens skovklædte bakker og Havnegade, og turen vil føre os godt omkring. Pris: 60 kr. Tilmelding: VisitVejle, tlf. 7681 1925, e-mail: visitvejle@vejle.dk. Praktiske opl.: Tilmelding nødvendig.

Mødested: kl. 19:00 VisitVejle, Banegårdspladsen 6, Vejle. Turleder: Birger Sørensen. Arr.: VisitVejle.

Ons. 9 **I "møllernes tegn"** 56

Vi cykler ud over Vranderup og nyder udsigten ned over Alpedalen. Hjem igennem Egholt/Veerst Skov, hvor vi kører på den nedlagte "Trolldhedebane" til "Hundsholdt Trinbræt", over Jordrup for at ramme Ferup, så vi atter kan komme på "Trolldhedebanen" ind til banegården i Kolding. Praktiske opl.: Tur på 3,5-4 timer med moderat fart. Husk kaffe og vand. Alle er velkommen.

Mødested: kl. 18:00 Kolding banegård. Turleder: Toni Schack, tlf: 2463 0989, e-mail: komigen@stofanet.dk. Arr.: Dansk Cyklist Forbund, Kolding.

Tor. 10 **Cykeltur i Erritsø og Snoghøj** 57

En natur- og kulturhistorisk tur gennem Erritsø Sogn. Cykelturen er gratis, men spisningen koster 75 kr. Tilmelding til spisningen er nødvendig på tlf.nr. 7210 6980.

Mødested: kl. 17:00 Erritsø Butikstorv ved Brugsen. Turleder: Søren Jakobsen og Henning Møberg, tlf: 7210 6980, e-mail: museerne@fredericiakom.dk. Arr.: Museerne i Fredericia.

Tor. 10 **Aftenstemning på Munkebjerg** 58

Fuglene er i gang med at yngle. Mange hanner synger aftensang for resten af familien hjemme i reden. Nogle fugle afslutter dagen tidligt med sang, medens andre først nu starter for at blive ved endnu et par timer. Pattedyrene bliver mere livlige og mindre agtpågivende.

Mødested: kl. 19:00 P-plads Munkebjerg Hotel. Turleder: Naturvejleder Steen Hedrup, tlf: 7681 2052/4021 7830, e-mail: stehe@vejle.dk. Arr.: Vejle kommune, Økolariet.

Tor. 10 **Mørkets dyr og lyde** 59

Vi kører ind i Gludsted Plantage og parkerer bilerne. Herefter går vi en tur rundt i den nordlige del af plantagen og ser de sidste glimt af plantagens rådyr og kronstyr, inden mørket falder på. Derefter er der chance for at høre natravn, skovsneppe og hedelærke.

Mødested: kl. 21:00 P-plads på nordsiden af Isenbjerg i Gludsted Plantage. Kør ind ad Klingedal Brandlinie, der er sidevej til Tyvkærvej mellem Højlund og Isenvad. Turleder: Naturvejleder Torben Bøgeskov, tlf: 2013 7890, e-mail: tob@sns.dk. Arr.: Skov- og Naturstyrelsen, Midtjylland.

Søn. 13 **Store cykeldag 2010 – hele Vejle Ådal og hele Grejs Ådal** 60

En 60 km sej cykeltur ud til Grejs Å's og Vejle Å's udspring og hjem via Vejle Ådal. De to ådale er i 2009 optaget i Danmarks Naturkanon. Fra Nørretorv cykler vi ud ad skiltet regional cykelrute 34, til Fårup Sø og til Engelsholm Sø, hvor Vejle Å's udspring findes. Herfra via Hærvejen, national cykelrute 3, Hærvejsruten sydover via Randbøl til Bindeballe Købmand. Herfra cykler vi hjem ad regional cykelrute 33, Bindeballestien, via Raving og Vingsted til Vejle. Alle er velkomne, især børn og unge. Tilmelding: Bare mød op, vi skulle jo gerne blive mange. Praktiske opl.: Hele dagen og på egne cykler med medbragt madpakke, drikkevarer og evt. lappesrej.

Mødested: kl. 09:00 Start og slut ved Nørretorv, Vejle. Turledere: Erik Abitz, DCF-Vejle, Naturvejleder Peer Høgsberg, motionsaktivist Dieter Toftkjær,

tlf: 2364 0265, e-mail: ph@vingstedcentret.dk. Arr.: Dansk Cyklist Forbund, Vejle, Vejle Kommune og Natur & Kultur - Vejle.

Søn. 13 Håndværksdag i Jernalderen 61

Tag familien med til jernaldermiljøet i Vingsted og prøv kræfter med jernalderens håndværk. Vi åbner vævehuset, pottemagerens hus, smedien og snitteværkstedet. Man skal arbejde på det samme værksted hele dagen, men der bliver tid til at gå på besøg hos hinanden. Tag madkurven med til en god dag i jernalderen. Pris: 50kr./voksne, 25 kr./børn. Tilmelding: Laila Petersen, Vingsted Historiske Værksted, Tlf. 7586 5280, eller e-mail: lpete@vejle.dk. Praktiske opl.: Praktisk tøj du kan arbejde i.

Mødested: kl. 10:00 Indgangen til jernaldermiljøet, Vingsted Historiske Værksted. Følg skiltene fra landevejen gennem Vingsted. Turlleder: Bonde Brun, tlf: 6064 3448, e-mail: bobjo@vejle.dk. Arr.: Vingsted Historiske Værksted.

Søn. 13 Cykeltur til Troldhede - Ferup - Harteværket 62

Vi cykler langs den gamle jernbanestrækning Troldhedebanen gennem skoven og videre ud forbi Dybvadbro Station til Ferup Sø. Undervejs fortæller naturvejlederen om naturen og kulturhistorien, der har præget landskabet gennem tiden. Ved Ferup Sø spiser vi vores medbragte mad og kigger på naturgenopretningsprojektet. Hjemad følger vi vandvejen til Harteværket, hvor turen slutter. Praktiske opl.: Medbring mad og drikkevarer samt tøj efter vejrforholdene. Cykelpumpe og lappegrej. Turen er for alle, der kan cykle 20 km. Der cykles på både grussti og landevej.

Mødested: kl. 10:00 Naturskolen i Marielund. Turlleder: Nanna Winbladh, tlf: 3035 2612, e-mail: nara@kolding.dk. Arr.: Kolding Ådal.

Tir. 15 Byvandring i Vejle - arkitektur og nye planer 63

Vejle skal være en levende og spændende by, som hele tiden er i udvikling. På turen gennem byen fortælles om de nye bygninger og pladser, arkitekturen, tankerne bag, og om de fremtidige planer for byen.

Turen afsluttes på toppen af Hotel Australia, hvor der er udsigt over byen, og hvor vi er vært ved en kop kaffe. Pris: 80 kr. inkl. kaffe. Tilmelding: VisitVejle, tlf. 7681 1925, e-mail: visitvejle@vejle.dk. Praktiske opl.: Tilmelding nødvendig.

Mødested: kl. 19:00 VisitVejle, Banegårdspladsen 6, Vejle. Turlleder: Arkitekt Bodil Øllgaard/Teknisk Forvaltning. Arr.: VisitVejle.

Tir. 15 Læge- og krydderurter 64

Vi mødes på Give-Egnens Museum, hvor vi går en tur i læge- og krydderurtehaven, og hører om nogle af urternes virkning og brug gennem tiden. I tiden omkring Sankt Hans er planternes virkning på sit højeste. Der vil være mulighed for at lave sin egen krydderolie og – eddike med friske krydderurter fra haven. Aftenen slutter i det historiske køkken med et mindre traktement, hvor urterne indgår. Pris: Entre til museet, 30 kr./voksne, 20 kr./pensionister, børn gratis.

Mødested: kl. 19:00 Give-Egnens Museum. Turlleder: Give-Egnens Museum, tlf: 7573 9375, e-mail: gem@gem.dk. Arr.: Give-Egnens Museum.

Ons. 16 Fjordsejls på Vejle Fjord 65

Det er kutteren Tenna II, der lægger dæk til de uforlæmmelige sejlture på fjorden. Der sejles langs den smukke skovklædte sydside af fjorden til Munkebjerg og retur langs nordsiden. VisitVejle og skipper Gunnar Nielsen, glæder sig til at byde jer velkomne om bord! Turen sejles også kl. 16-17:30 og 18:30-21:00. Turene gentages 23/6 og 30/6 samt lørdag d. 26/6 kl. 14. Pris: 140 kr./voksne, 90 kr./børn. Tilmelding: VisitVejle, tlf. 7681 1925 eller visitvejle@vejle.dk. Praktiske opl.: Tilmelding nødvendig.

Mødested: kl. 14:00 Vejle Inderhavn, for enden af Havnegade. Turlleder: VisitVejle. Arr.: VisitVejle.

Ons. 16 Fisketrappen ved Dalby Mølle 66

Vi ser på den nye fisketrappe ved Dalby Mølle og følger Møllebækken til Vonsild. Kører tilbage over Hoppeshuse og Seest Østerskov. Praktiske opl.: Turen varer ca. 2 ½ time ved moderat tempo. Alle kan

være med. Husk Mad og drikke.

Mødested: kl. 18:00 Kolding banegård. Turleder: Annelise Risager, tlf: 6199 2353, e-mail: komigen@stofanet.dk. Arr.: Dansk Cyklist Forbund, Kolding.

Ons. 16 Vandretur ad natursti med fuglesang og slyngning af honning 67

Sammen med Hjarup Landsbyforening og DN's Kolding afd. laver vi atter en tur ad stiarealet i Hjarup. På denne årstid er fuglene aktivt syngende, så dem vil vi lytte til og identificere undervejs. Turen slutter med, at man kan være med til at slynge bihonning samt opleve smagsprøver af den søde spise og høre lidt om dette flittige insekt. Praktiske opl.: Tag godt fodtøj på.

Mødested: kl. 19:00 Spejderhuset i Hjarup på Østergårdsvej. Turleder: Laue Lund og Hans Kjeld, tlf: 7559 4260, e-mail: lauelund@profibermail.dk. Arr.: Skovtrolden.

Tor. 17 Fjordsejls til Juelsminde 68

Tag med skipper Gunnar Nielsen ombord på Tenna II til Juelsminde og nyd morgenkaffen på fjorden. Du kan tage cyklen (kan medbringes ombord) eller bussen retur til Vejle. Turen gentages 24/6. Pris: 140 kr./voksne, 90 kr./børn, 30 kr. for cyklen. Tilmelding: VisitVejle, tlf. 7681 1925 eller visitvejle@vejle.dk. Praktiske opl.: Tilmelding nødvendig.

Mødested: kl. 09:00 Vejle Inderhavn for enden af Havnegade. Turleder: VisitVejle. Arr.: VisitVejle.

Tor. 17 Besøg de historiske bygninger på Fredericia Vold 69

Turen er en cykeltur på volden. På turen besøges alle voldens bygninger: Krudtmagasin, krudttårn, Telegrafmuseet, Kongens Port vagt, Bunkermuseet, Vandtårnet og huset på Mosaiksbegravelsesplads. I de fleste bygninger er der en udstilling, som ikke er åben til daglig. Tilmelding er nødvendig. Tilmelding: tlf. 7210 6980 eller e-mail museum@fredericiakom.dk. Praktiske opl.: Turen er på cykel.

Mødested: kl. 14:30 Dronningensgade/Kastellet ved Krudtmagasinet. Turleder: Henning Møberg. Arr.: Museerne i Fredericia.

Tor. 17 Nye arkæologiske fund på den nye motorvej 70

Horsens Museum har i 2010 flere udgravninger på den kommende motorvejsstrækning på rute 18 forbi Lindved og Tørring. Gennem en række arrangementer orienteres løbende om hvilke spændende fund, der gøres. Fra mødestedet er det sandsynligt at der køres i bil ud til en aktuel udgravning. Praktiske opl.: Gummistøvler vil være velegnede, hvis det er fugtigt vejr. Har man ikke køreledighed fra mødestedet ud til udgravningen, vil turlederen i begrænset omfang kunne skaffe en sådan.

Mødested: kl. 19:00 P-plads ved Langskov kirke. Turleder: Arkæolog Dorthe Horn Christensen, tlf: 3067 4092, e-mail: musdhp@horsens.dk. Arr.: Horsens Museum.

Lør. 19 Vilde blomster og tamme kvier 71

Vi ser på vilde blomster i Egtved Ådal ved en af de fineste udsigter ud over Sønderkær i Vejle Ådal. På de ugødede, ugræssede ådalsskrænter har Egtved Kogræsserlaug ansat en lille flok firbenede naturplejere til at bevare en rig og mangfoldig natur. Vi går en tur i det storslåede landskab og undersøger de vilde blomster og de urter og græsser kvierne spiser. Alle er velkomne. Meget gerne også ikke plantekyndige (det bliver I). Tilmelding: Vi laver et lille naturplejeprojekt sammen ved at fjerne gyvelbuske. Praktiske opl.: Medbring godt fodtøj, evt. bærbar frokost og en god beskærersaks. Naturvejlederen fortæller om ideen med et kogræsserlaug og vigtigheden af at vi bevarer naturens mangfoldighed.

Mødested: kl. 10:00 P-plads ved Egtvedpigens Grav på Egtved Holt nordvest for Egtved. Turleder: Naturvejleder Peer Høgsberg, tlf: 2364 0265, e-mail: ph@vingstedcentret.dk. Arr.: Dansk Botanisk Forening, Egtved Kogræsserlaug og Natur & Kultur - Vejle.

Lør. 19 Kanotur ved Skjernå 72

Fra p-pladsen går vi en tur omkring Skjernåens Udspring. Derefter kører vi i biler til Vester Mølle. Herfra sejler vi i naturcentres kanoer til Nedersø og Kulsø ad Skjernå til Hastrup Sø og Hastrup Plantage. Tilmelding: Holger Hansen, tlf. 5156 1785.

Mødested: kl. 11:00 P-plads ved Gudenåens Udspring. Turleder: Holger Hansen, e-mail: hhan@sns.dk. Arr.: Skov- og Naturstyrelsen, Midtjylland.

Lør. 19 Byvandring i Vejle - det gamle og nye Vejle 73

I selskab med Birger Sørensen kan du opleve Vejles historiske vingesus fra de ældste tider op til det Vejle, vi kender idag. Turen går gennem Vejles charmerende bykerne med moderne byfunktioner, unik arkitektur, vandmiljøer, parker og pladser. Pris: 60 kr. Tilmelding: VisitVejle, tlf. 7681 1925, e-mail: visitvejle@vejle.dk. Praktiske opl.: Tilmelding nødvendig.

Mødested: kl. 14:00 VisitVejle, Banegårdspladsen 6, Vejle. Turleder: Birger Sørensen. Arr.: VisitVejle.

Søn. 20 Flora på overdrev med kildevæld 74

Midt på den tørre overdrevsskråning vælder en kilde frem. Vi ser på det tørre og våde miljøes karakterplanter og vil gøre flere sjældne fund. Praktiske opl.: Praktisk fodtøj til vådt terræn.

Mødested: kl. 13:00 Brødsgårdsvej ovenfor Stenvad Mølle. Fra Esbjergvej følg skilte mod "Landbomuseum". Fra Stubdrupvej: Brødsgårdsvej et godt stykke forbi Landbrugsmuseum. Turleder: Jesper Ratjen og Bent Vestergaard Petersen, tlf: 7551 8063, e-mail: j.ratjen@stofanet.dk. Arr.: Dansk Botanisk Forening.

Søn. 20 Hop i høet ved Haraldskær – Vilde Blomsters Dag 75

Kom ud til den gamle avlsgård Haraldskær og se de store høstkarle svinge leen på engen, og hjælp med at samle høet og sætte det i stak. Hør også hvorfor leen kan skabe rige blomsterenge. Praktiske opl.: Medbring evt. kaffe.

Mødested: kl. 13:30 Haraldskær Avlsgård, Skibetvej

ved Vejle. Turleder: Naturplejer Niels Åmand, naturvejlederne Peer Høgsberg og Steen Hedrup, tlf: 7681 2463, e-mail: bolev@vejle.dk. Arr.: Danmarks Naturfredningsforening, Vejle, Vejle Kommune, Natur & Miljø.

Søn. 20 250 års jubilæum for "kartoffeltyskerne" på Randbøl Hede på Kirstinelyst 76

Hør om kolonisternes liv og trængsler og hvordan det siden gik dem. Den 20 juni 1760 stod der en lille flok tyske kolonister og stirrede på den brune Randbøl Hede. Det var absolut ikke, hvad de troede, de var blevet stillet i udsigt, da de blev tilbudt at opdyrke jomfrueligt land i Danmark. Det er 250 år siden. To naturvejledere vil fortælle om kolonisterne, heden og det nye naturrum-projekt. Praktiske opl.: Vi tænder bål og laver bålcaffe og the. Medbring gerne selv bærbar kaffe.

Mødested: kl. 19:00 Kirstinelyst, Frederikshåbsvej 41, Randbøl. Frederikshåb ligger på Bøgvadvej mellem Egtved og Billund. Turleder: Naturvejleder og projektleder Gert Hougaard Rasmussen og naturvejleder Peer Høgsberg, tlf: 7643 1273/2364 0265, e-mail: gehra@sns.dk, ph@vingstedcentret.dk. Arr.: Skov- og Naturstyrelsen, Trekantsområdet, Natur & Kultur - Vejle og Randbøl Sogns Lokalarkiv og Museumsforening.

Tir. 22 Hestevognstur i Bindeballe-området 77

Bølle og Buller trækker vognen rundt i det smukke Bindeballe-område. Turen køres også kl. 19-20. Turen gentages 29/6. Pris: 60 kr./voksne, 40 kr./børn. Tilmelding: VisitVejle, tlf. 7681 1925, eller visitvejle@vejle.dk. Praktiske opl.: Tilmelding nødvendig.

Mødested: kl. 18:00 Bindeballe Købmandsgaard, Bindeballevej 100, Randbøl. Turleder: VisitVejle. Arr.: VisitVejle.

Tir. 22 Cykeltur til Vork Bakker 78

Vi cykler ad stien langs det nye vådområde Kongens Kær og Ribe Landevej over Nr. Vilstrup, Jerlev, Ødsted til Vesterby. Herefter går turen gennem de

smukke Vork Bakker med de mange små søer. Derfra cykler vi ned i Ådalen til Ravningbroen og Ravning Station, hvor vi holder kaffepause. Hjemturen går forbi Vingsted Mølle, Haraldskær Fabrik og gennem Skibet. Turen er på ca. 31 km.

Mødested: kl. 19:00 P-plads ved Region Syddanmark i Vejle ud mod Enghavevej. Turleder: Hans Vestergaard-Hansen, tlf: 7582 2315. Arr.: Turcyklisterne i Vejle.

Ons. 23 Hestevognskørsel i Marielundskoven 79

I sommerperioden 23. juni - 11. august er der mulighed for at opleve den smukke natur i Marielundskoven på en hestevognstur langs med Trolldhedebanestien. Der køres hver onsdag kl. 18 og kl. 19. Pris: 60 kr./voksne, 40 kr./børn (til og med 12 år). Tilmelding: Visit Kolding, tlf. 7633 2100, eller e-mail: info@visitkolding.dk. Praktiske opl.: Turen starter fra P-pladsen ved Naturskolen i Marielundskoven. Betaling for turen til kusk.

Mødested: kl. 18:00 Marielundskoven ved Naturskolen. Turleder: Visit Kolding. Arr.: Visit Kolding.

Ons. 23 Sct. Hans ved Løverodde 80

Vi cykler langs stranden til Løverodde og deltager i Sct. Hans aften derude. Cykler hjem over Sdr. Stenderup og Sdr. Bjert. Husk cykellygter. Tilmelding: Karen, tlf. 2742 0736. Praktiske opl.: Turen varer ca. 3 timer med moderat fart. Alle kan være med. Tilmelding da vi har tænkt at servere grillpølser.

Mødested: kl. 18:00 Kolding banegård. Turleder: Karen Melgaard, tlf: 2742 0736, e-mail: komigen@stofanet.dk. Arr.: Dansk Cyklist Forbund, Kolding.

Tor. 24 Til Vorsø med Worsø 81

Kom med til Vorsø i Horsens Fjord. Poul Worsø fortæller om øens historie, før vi går ad vadevejen til naturreservatet. På Vorsø viser Skov & Naturstyrelsens naturvejleder rundt og fortæller om naturen og skarvkolonien. Pris: 50 kr./voksne, 25 kr./børn under 12 år, som betales forlods. Tilmelding: Horsens Kommune. tlf. 7629 2626. Praktiske opl.: Max. 25 delta-

gere. Husk heldækkende tøj, evt. badetøj og praktisk fodtøj til vadeturen samt en forfriskning.

Mødested: kl. 16:30 P-plads ved Brigsted Strand (Vorsøvej 30, Horsens). Turleder: Poul Worsø og biolog Thorke Østergaard, tlf: 2931 3740, e-mail: tao@horsens.dk. Arr.: Horsens Kommune, Naturcenter Skovgård.

Tor. 24 Hestevognstur på Randbøl Hede 82

Anna Marie og Jens Christian tager Jer med på en dejlig hestevognstur på Randbøl Hede, hvor I også besøger Staldbakkerne. Turen køres også kl. 19-20. Pris: 60 kr./voksne, 40 kr./børn. Tilmelding: VisitVejle, tlf. 7681 1925 eller visitvejle@vejle.dk. Praktiske opl.: Tilmelding nødvendig.

Mødested: kl. 18:00 P-plads på Frederikshåbvej, ca. 1 km nede fra Bøgvadvej. Turleder: Visitvejle. Arr.: VisitVejle.

Tor. 24 Hestevognstur i Sønderskoven Vejle 83

Tag med Poul og Conny og deres to fjordheste, Bølle og Buller, en tur i Sønderskoven. Turen køres også kl. 19-20. Pris: 60 kr./voksne, 40 kr./børn. Tilmelding: VisitVejle, tlf. 7681 1925 eller visitvejle@vejle.dk. Praktiske opl.: Tilmelding nødvendig.

Mødested: kl. 18:00 P-plads ved Søndermarkshallen, Søndermarksvej 117, Vejle. Turleder: VisitVejle. Arr.: VisitVejle.

Tor. 24 Vandring i Bymuseets rosenhave 84

Kirsten Øbro guider og fortæller. Samlingen af historiske roser blev oprettet i museets have i 1997. Rosensamlingen er speciel ved, at udvælgelsen af planter er sket efter vurdering af dens betydning i en beretning om rosens udvikling op gennem tiderne, botanisk som kulturelt.

Mødested: kl. 19:00 Bymuseet, Jernbanegade 10. Turleder: Henning Møberg, tlf: 7210 6989, e-mail: muhm@fredericiakom.dk. Arr.: Rosenselskabet Trekanten.

Tor. 24 Fra spildevand til rent vand 85

Hedensted Kommunes renseanlæg danner rammen

om temaet (Fra spildevand til rent vand). Publikum vil med kommunens personale komme omkring de processer, der foregår fra spildevandet kommer ind i anlægget, til det udledes i Rohden Å. Fokus skal være hvorledes spildevandet behandles og belastningen herfra på miljøet. Praktiske opl.: Turledere: Direktør Ole Pedersen, Driftsleder Ulrik Folkmann og naturvejlederne Bettina Lykke Mikkelsen og Benny Jensen.

Mødested: kl. 19:00 Hedensted Centralrenseanlæg, Ørumvej 48, Daugård. Turleder: Benny Jensen, tlf: 7564 1312, e-mail: blj@lafnet.dk. Arr.: Danmarks Naturfredningsforening, Hedensted, Hedensted Kommune, Natur og Ungdom Hedensted.

Lør. 26 Hø-høst ved den gamle vandmølle 86

Tidligere blev der slået hø på mølleengen ved Børkop Vandmølle. Denne lørdag sætter vi tiden lidt tilbage, og kører den gamle traktor med slåmaskinen ud på engen igen. Vi slår hø med le, og naturvejleder Peer Høgsberg vil fortælle om hvorfor le og slåmaskine skabte rige blomsterenge. Praktiske opl.: Mølleriet på møllen vil være i drift på dagen. Der kan købes kaffe på Restaurant Børkop Vandmølle.

Mødested: kl. 13:30 Børkop Vandmølle, Vandmøllevvej, Børkop. Turleder: Bo Levesen, tlf: 7681 2463, e-mail: bolev@vejle.dk. Arr.: Vejle Kommune, Natur & Miljø, Børkop Vandmølles Venner.

Søn. 27 Naturkanontur på Harrild Hede 87

Skov- og Naturstyrelsen gennemfører denne dag en række arrangementer landet over for at sætte fokus på Miljøministerens naturkanon. Skov- og Naturstyrelsen, Midtjylland holder sit arrangement på Harrild Hede. Kom med på en tur over heden og hør om heden historie, plante- og dyreliv samt hvordan heden skal plejes.

Mødested: kl. 10:00 P-plads for enden af Skovlyvej vest for Harrild Vandmølle. Parkering kan også ske langs Skovlyvej. Turleder: Hans Jensen, Torben Bøgeskov m.fl., tlf: 2013 7890, e-mail: tob@sns.dk. Arr.: Skov- og Naturstyrelsen, Midtjylland.

Søn. 27 Grøn sløjd og bålaktiviteter på Randbøldal-Museet 88

Velegnet for forældre med børn. Vi går ud på en naturtur i Randbøldal og fælder et lille træ, som vi fører hjem i triumf. Børn og deres voksne snitter derefter sammen det nyfældede træ i småstykker til f.eks. pandekagevendere, spadserestokke, træmænd, te-skeer og knive i friskt træ og alt muligt andet. Der er fri leg i det historiske vandlegeland. Pris: 40 kr./voksne incl. entre på Randbøldal-Museet, børn deltager gratis. Praktiske opl.: Bagefter undersøger vi hvad man kan gøre omkring et bål, f.eks. bålpandekager, myntete m.m. Husk madpakke. Medbring: frokost, godt udetøj og godt humør.

Mødested: kl. 10:00 Randbøldal-Museet og det Historiske Vandeksperimentarium, Dalekildevej 1, Randbøldal. Ca. 20 km vest for Vejle mod Billund (Bus 244). Turleder: Naturvejleder Peer Høgsberg, tlf: 2364 0265, e-mail: ph@vingstedcentret.dk. Arr.: Randbøldal-Museet, Vejle Museum og Natur & Kultur - Vejle.

Man. 28 Naturen blev genoprettet i Nagbøl Mose lige efter årtusindskiftet – hvad nu? 89

Som et led i den naturgenopretning der er foretaget i de gamle Vamdrup og Lunderskov kommuner lige efter årtusindskiftet, blev naturen i Nagbøl Mose genoprettet med bl.a. lettere uddybning og genslyngning af Nagbøl Bæk m. m under Vandmiljøplan II. Der er siden blevet plantet en del vildtremiser derude. Vi skal ud at se, hvordan naturen har taget imod disse tiltag. Praktiske opl.: Tag godt fodtøj på og medbring aftenkaffen.

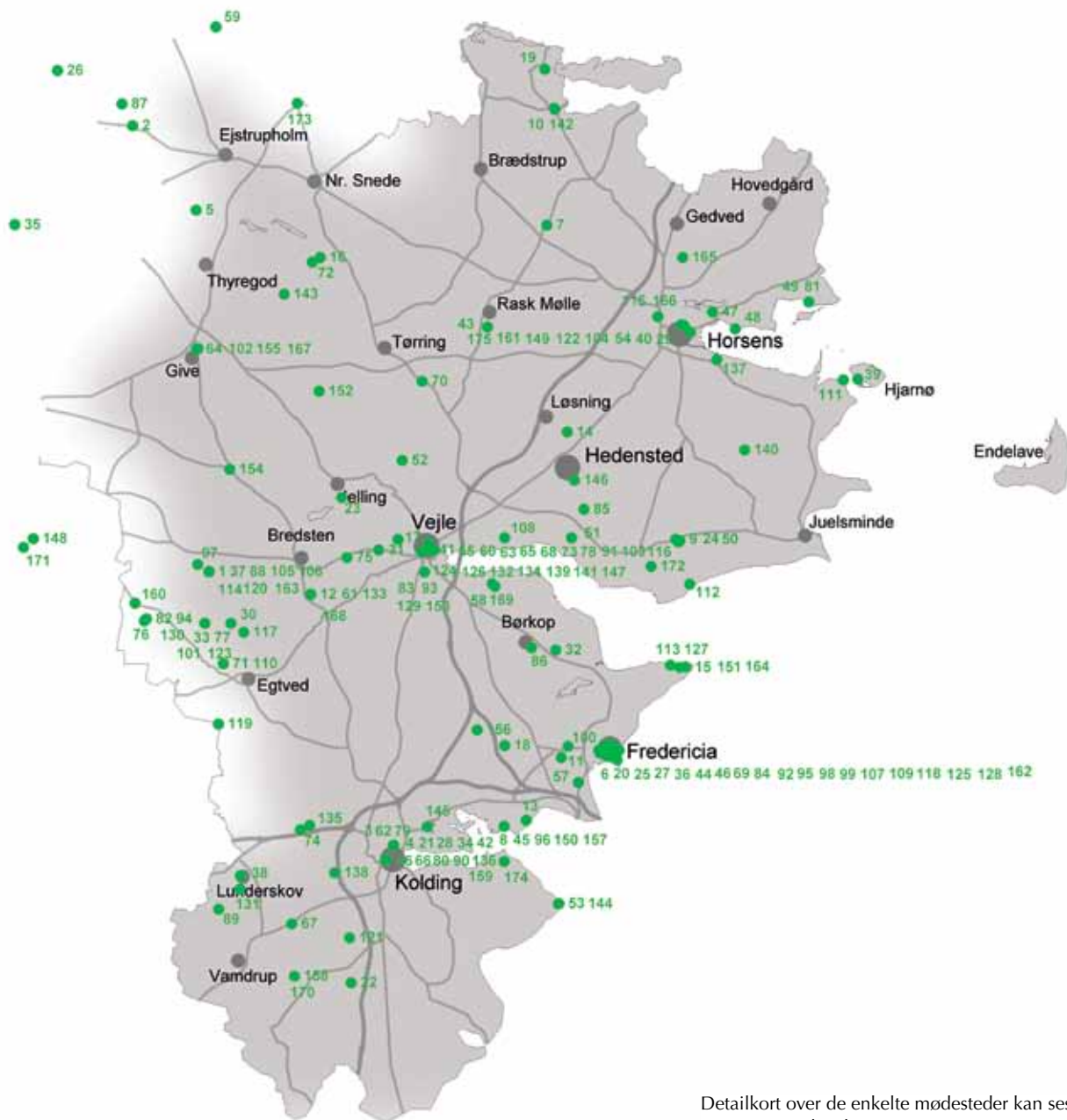
Mødested: kl. 19:00 P-plads ved GKN Wheels i Nagbøl. Turleder: Harry F. Nielsen, tlf: 7558 2104, e-mail: harry10@profibermail.dk. Arr.: Skovtrolden.

Ons. 30 Vi kører til Dybvadbro 90

Vi cykler fra Banegårdspladsen under Ndr. Ringvej og ud langs Trolldhedebanen til Dybvadbro. Praktiske opl.: Turen varer ca. 3 timer med moderat fart. Alle kan være med. Husk mad og drikke.

OVERSIGTSKORT

Mødested: kl. 18:00 Kolding Banegård. Turleder: Karen Margrethe, tlf: 2925 5349, e-mail: komigen@stofanet.dk. Arr.: Dansk Cyklist Forbund, Kolding.

Tor. 1 **Sejlad til Juelsminde med Tenna II** 91

Tag morgenkaffen og rundstykkerne med ombord på Tenna II, som sejler til Juelsminde. Tenna II sejler ikke tilbage til Vejle, så tag cyklen med til tilbageturen. Du kan også tage bussen retur. Turen gentages 8/7, 15/7, 22/7 og 29/7. Pris: 140 kr./voksne, 90 kr./børn, 30 kr. cykel. Tilmelding: VisitVejle, tlf. 7681 1925 eller visitvejle@vejle.dk. Praktiske opl.: Tilmelding nødvendig.

Mødested: kl. 09:00 Vejle inderhavn, for enden af Havnegade. Turleder: VisitVejle. Arr.: VisitVejle.

Tor. 1 **Fisketur med M/S Marianne** 92

Tag med fiskekutteren M/S Marianne på fisketur på Lillebælt. Vi går mest efter torsk, fladfisk, sej, makrel og sild. Sandorm kan bestilles ved tilmelding. Pilke i størrelse 50-150 gram anbefales. Pris: 150 kr. pr. person, billetter købes på turistbureauet. Tilmelding: Fredericia Turistbureau. Praktiske opl.: Fiskegrej kan lejes efter aftale. Turen gentages 8/7, 15/7, 22/7 og 29/7.

Mødested: kl. 17:00 Gl. Havn i Fredericia. Turleder: Kurt Østergaard, tlf: 7211 3511, e-mail: turisme@fredericiakom.dk. Arr.: Fredericia Turistbureau.

Tor. 1 **Hestevognstur i Sønderskoven Vejle** 93

Tag med Poul og Conny og deres to fjordheste, Bølle og Buller, en tur i Sønderskoven. Turen køres også kl. 19-20. Turene gentages 8/7, 15/7, 22/7 og 29/7. Pris: 60 kr./voksne, 40 kr./børn. Tilmelding: VisitVejle, tlf. 7681 1925 eller visitvejle@vejle.dk. Praktiske opl.: Tilmelding nødvendig.

Mødested: kl. 18:00 P-plads ved Søndermarkshallen,

Søndermarksvej 117, Vejle. Turleder: VisitVejle. Arr.: VisitVejle.

Tor. 1 **Hestevognstur på Randbøl Hede** 94

Anna Marie og Jens Christian tager Jer med på en dejlig hestevognstur på Randbøl Hede, hvor I også besøger Staldbakkerne. Turen køres også kl. 19-20. Turene gentages 8/7, 15/7, 22/7 og 29/7. Pris: 60 kr./voksne, 40 kr./børn. Tilmelding: VisitVejle, tlf. 7681 1925 eller visitvejle@vejle.dk. Praktiske opl.: Tilmelding nødvendig.

Mødested: kl. 18:00 P-plads på Frederikshåbvej, ca. 1 km nede fra Bøgvadvej. Turleder: VisitVejle. Arr.: VisitVejle.

Tor. 1 **Byvandring og aftenang i Trinitatis Kirke** 95

Vandring i kvarteret omkring Trinitatis Kirke. Efter vandringen er der aftenang (som det engelske evening song) i kirken med organist Niels Erik Aggesen. Aftenang begynder kl. 20. Turen gentages 8/7.

Mødested: kl. 19:00 Trinitatis Kirke, Kongensgade 39B. Turleder: Henning Møberg, tlf: 7210 6989, e-mail: muhm@fredericiakom.dk. Arr.: Museerne i Fredericia, Trinitatis Kirke.

Fre. 2 **Fisketur på Lillebælt** 96

Tag med Neptun Sea Charter på fisketur på Lillebælt. Turen udgår fra Skærbæk Havn og gentages første og sidste fredag i måneden. Pris: 250 kr. Tilmelding: Fredericia Turistbureau. Praktiske opl.: Mod forudbestilling kan fiskegrej lejes af skipper Henrik Holleufer. Orm bestilles ved tilmelding.

Mødested: kl. 09:00 Skærbæk Havn. Turleder: Henrik Holleufer, tlf: 7211 3511, e-mail: turisme@fredericiakom.dk. Arr.: Fredericia Turistbureau.

Fre. 2 **I Gedemalkerens Rige** 97

Når solen går på hæld og fuglenes sang forstummer, er det tid for Gedemalkeren. Se og hør den spændende fugl, der emmer af mystik og overtro. Praktiske opl.: Husk siddeunderlag og varme drikke.

Mødested: kl. 21:00 P-plads ved Randbøl Kirke. Tur-

leder: Naturvejleder Peter Bülow Hansen, tlf: 2540 8570, e-mail: pblow@hotmail.com. Arr.: Skov- og Naturstyrelsen, Trekantsområdet.

Man. 5 **Bustur til skanserne omkring Fredericia** 98

Der er levnet svage spor i Fredericias bylandskab efter de skanser, som angriberne lå i under belejringen af Fredericia i 1849. Vi besøger lokaliteterne og hører om begivenhederne op til udfaldet fra fæstningen 6. juli 1849. Tilmelding: tlf. 7210 6980, eller e-mail museum@fredericiakom.dk. Tilmelding er nødvendig. Der er 40 pladser. Praktiske opl.: Mange ud- og indstigninger i bussen.

Mødested: kl. 13:00 Bymuseet i Fredericia, Jernbanegade 10. Turlleder: Henning Møberg, e-mail: muhm@fredericiakom.dk. Arr.: Museerne i Fredericia, 6. juli komiteen.

Man. 5 **6. juli slaget 1849 - en tur på Fredericia Vold** 99

Turen udgår fra Nørre Port. Det var her på nordfronten at 4 danske enheder på tilsammen ca. 20.000 mand gjorde udfaldet mod den belejrende styrke 6. juli natten 1849. Turen er velegnet for familier.

Mødested: kl. 16:00 Oven på Nørre Port. Turlleder: Oberst Henning Høngsmark, tlf: 7592 1348/7210 6989, e-mail: muhm@fredericiakom.dk. Arr.: Museerne i Fredericia, 6. juli komiteen.

Tir. 6 **Ruinvandring** 100

Vandringen går til de kvarterer, der var hårdest ramt af Slesvig-Holstenernes bombardement, som fandt sted under den 3 mdr. lange belejring i 1849. Byen havde imidlertid en livsnerve til Fyn, som fjenden ikke kunne afbryde.

Mødested: kl. 14:30 Bülow's Plads, Vendersgade 30 i Fredericia. Turlleder: Søren Jakobsen, tlf: 7210 6980, e-mail: museerne@fredericiakom.dk. Arr.: Museerne i Fredericia.

Tir. 6 **Hestevognstur i Bindeballe-området** 101

Bølle og Buller trækker vognen rundt i det smukke Bindeballe-område. Turen køres også kl. 19-20. Turene gentages 13/7, 20/7 og 27/7. Pris: 60 kr./voksne,

40 kr./børn. Tilmelding: VisitVejle, tlf. 7681 1925, eller visitvejle@vejle.dk. Praktiske opl.: Tilmelding nødvendig.

Mødested: kl. 18:00 Bindeballe Købmandsgaard, Bindeballevej 100, Randbøl. Turlleder: VisitVejle. Arr.: VisitVejle.

Ons. 7 **I dag spiser vi ukrudt** 102

Vi mødes på museet, hvor der fortælles lidt om forskelligt ukrudt og deres anvendelsesmuligheder i mad. Derefter går vi en tur gennem museumsskoven, ser på skovens forskelligartethed og hemmeligheder. Undervejs samler vi "ukrudt", som vi efterfølgende hakker og putter i de grønne pandekager, der bages og spises ved bålhytten ved skovlegepladsen. Pris: Entre til museet 30 kr./voksne, 20 kr./pensionister, børn gratis.

Mødested: kl. 13:30 Give-Egnens Museum. Turlleder: Give-Egnens Museum, tlf: 7573 9375, e-mail: gem@gem.dk. Arr.: Give-Egnens Museum.

Ons. 7 **Fjordsejls på Vejle Fjord** 103

Det er kutteren Tenna II, der lægger dæk til de uforglemmelige sejlture på fjorden. Der sejles langs den smukke skovklædte sydside af fjorden til Munkebjerg og retur langs nordsiden. VisitVejle og skipper Gunnar Nielsen, glæder sig til at byde jer velkomne om bord! Turen sejles også kl. 16-17:30 og 18:30-21. Turene gentages 14/7, 21/7, og 28/7 samt lørdage den 10/7 og 24/7 kl. 14. Pris: 140 kr./voksne, 90 kr./børn. Tilmelding: VisitVejle, tlf. 7681 1925 eller visitvejle@vejle.dk. Praktiske opl.: Tilmelding nødvendig.

Mødested: kl. 14:00 Vejle Inderhavn, for enden af Havnegade. Turlleder: VisitVejle. Arr.: VisitVejle.

Man. 12 **Byrundvisning i Horsens midtby** 104

Byrundvisningen er rettet mod turister, tilflyttere og horsensianere, som ønsker sig et hurtigt, grundlæggende kendskab til byens topografi og historie.

Mødested: kl. 10:00 Ved indgangen til Klosterkirkegården i Borgergade i Horsens. Turlleder: Bodil Møller Knudsen, tlf: 7561 0922,

e-mail: byarkivet@horsens.dk. Arr.: Byarkivet i Horsens.

Tir. 13 En dræbersnegl på størrelse med en gravhund? 105

Aktiviteter for voksne sammen med børn. Vi finder en verden af småkravl under blade, stene og grene. Skovbunden er befolket med underlige væsener, som ligner noget fra en tegneserie. Men de er virkelige nok. Vi går ud i skoven ved Randbøldal og finder småkravl, som vi ser på i levende stor forstørrelse på computerskærm i Regnar Larsens og Peer Høgsbergs forstørrelses- og forundringsværksted. Pris: 40 kr./voksne, hvilket dækker entre på Randbøldal-Museet, børn er gratis. Tilmelding: Der er bålpandekager af ordentlige råvarer og fri leg i vandlegelandet. Praktiske opl.: Tag godt udetøj på og medbring evt. en frokostkurv.

Mødested: kl. 10:00 Randbøldal-Museet og det Historiske Vandlegeland, Dalekildevej 1, Randbøldal. Ca. 20 km vest for Vejle mod Billund (Bus 244). Turlleder: Regnar Larsen og naturvejleder Peer Høgsberg, tlf: 7588 3245/2364 0265, e-mail: ph@vingstedcentret.dk. Arr.: Randbøldal-Museet, Vejle Museum og Natur & Kultur - Vejle.

Ons. 14 Kan en hundestejle blive større end en agurk? 106

Og ja, det kan den faktisk godt i Regnar Larsens og Peer Høgsbergs forstørrelses- og forundringsværksted. Aktiviteter for voksne sammen med børn. Vi går ud til og i vandløb i Randbøldal og fanger og finder vanddyr og andet, som vi bagefter ser på i levende og stor forstørrelse på computerskærm i forstørrelses- og forundringsværkstedet. Pris: 40 kr./voksne, hvilket dækker entre på Randbøldal-Museet, børn er gratis. Tilmelding: Vi laver bålpandekager og ellers er der fri leg i vandlegelandet. Praktiske opl.: Vandpjaskevenligt tøj, gummistøvler og evt. en frokostkurv.

Mødested: kl. 10:00 Randbøldal-Museet og det Historiske Vandlegeland, Dalekildevej 1, Randbøldal. Ca. 20 km vest for Vejle mod Billund (Bus 244). Turlleder: Regnar Larsen og naturvejleder Peer Høgsberg, tlf: 7588 3245/2364 0265 ,

e-mail: ph@vingstedcentret.dk. Arr.: Randbøldal-Museet, Vejle Museum og Natur & Kultur - Vejle.

Ons. 14 Familietur på Fredericia Vold 107

Gå fra bastion til bastion alt imens guiden fortæller om voldanlæggets historie og centrale betydning for Danmarks forsvar. Der vil være rig mulighed for at se nogle af de flotte kanoner der står placeret rundt omkring på voldanlægget. Turen afsluttes med et besøg i Det Hvide Vandtårn - samt en overraskelse, særligt for de mindste deltagere. Pris: 50 kr./voksne, 25 kr./børn. Tilmelding: Fredericia Turistbureau. Turen gentages 21/7 og 28/7.

Mødested: kl. 14:00 Landsoldatpladsen. Turlleder: Fredericia Turistbureau, tlf: 7211 3511, e-mail: turisme@fredericiakom.dk. Arr.: Fredericia Turistbureau.

Ons. 14 Opskyl på stranden 108

Det er ikke så få historier, opskyllet på stranden kan fortælle. For eksempel kan selv store sten på få dage blive transporteret over strækninger på flere hundrede meter, hvis en tangplante har vokset sig stor på den. Og hvad er tang egentlig? Findes der forskelligt tang? Muslinger og snegle – er alle både hanner og hunner eller ...? Nogle af svarene kan man få denne aften.

Mødested: kl. 19:00 P-plads Tirsbæk strand, Strandvejen 185, Vejle øst. Turlleder: Naturvejleder Steen Hedrup, tlf: 76812 052/4021 7830, e-mail: stehe@vejle.dk. Arr.: Vejle kommune, Økolariet.

Tor. 15 Mal med Naturen 109

Vi laver tegnekul i gløderne fra et bål og maler med dem bagefter. Mens træet bliver til kul vil vi forsøge at finde andre materialer i naturen, som vi også kan male med. Der er en naturvejleder til stede, der er klar med hjælp og gode råd undervejs. Pris: 50 kr./voksne + materialer, 25 kr./børn + materialer. Tilmelding: Fredericia Turistbureau. Praktiske opl.: Tillæg for materialer 30 kr.

Mødested: kl. 14:00 Caféen ved Østerstrand. Turl-

der: Fredericia Turistbureau, tlf: 7211 3511, e-mail: turisme@fredericiakom.dk. Arr.: Fredericia Turistbureau.

Lør. 17 "I Egtvedpigens fodspor" - bronzealderfestival 110

I fire dage er Egtvedpigens Gravplads forvandlet til et marked med handlende og håndværkere, bl.a. en bronzestøber. Pladsens beboere hjælper gerne gæsterne til rette, så både børn og voksne kan forsøge sig med træsnitning, spinding, båndvævning og andre håndværk. Kun lørdag d. 17. og søndag d. 18.: "Egtvedpigens danser" - opvisning i soldans ved Anni Brøgger. Festivalen foregår 18/7, 19/7 og 20/7. Pris: 40 kr./voksne, børn (u. 18 år) gratis.

Mødested: kl. 10:00 Egtvedpigens Gravplads, Egtved Holt 12, Egtved. Turleder: Anker Thygesen, Peer Høgsberg m.fl., tlf: 7588 3245, e-mail: ankth@vejle.dk. Arr.: Randbøldal-Museet.

Lør. 17 Lørdagscykeltur til Endelave 111

Tag cyklen med på en sommerudflugt til øen Endelave. Efter færgeturen starter vi med frokost og et besøg i lægeurtehaven. Herefter cykler vi 13 naturskønne kilometer langs kysten til Øvre og tilbage igen. Med lidt held ser vi undervejs nogle af øens mange kaniner og sæler. Pris: Færge, cykel, entre: Voksne 155 kr. Pensionister og børn 13-14 år 135 kr. Børn under 13 år 105 kr. Tilmelding: 2931 3740. Praktiske opl.: Husk tøj efter vejrforholdene samt frokost og forfriskning. Lægeurtehaven har en café.

Mødested: kl. 10:30 Færgelejet i Snaptun. Turleder: Thorke Østergaard, e-mail: tao@horsens.dk. Arr.: Naturcenter Skovgård.

Søn. 18 Sten på stranden 112

Sten på stranden er flotte, men de er også spændende, fordi de kan fortælle om Jordens historie. Vi finder granitter, forstenede søpindsvin og scolithosandsten og hører om vulkaner, lysende sten og om dengang dinosaurerne befolkede jorden og om dengang Danmark lå syd for ækvator.

Mødested: kl. 13:30 P-plads i Staksrode Skov ved Stenhøj Strand. Turleder: Westy Esbensen, tlf: 7587

1799, e-mail: westy@jellingnet.dk. Arr.: Danmarks Naturfredningsforening, Jelling/Grejs.

Tor. 22 Rejefiskeri ved Trelde Næs 113

Vi starter arrangementet med at bygge rejenet, som vi derefter fisker med på ca. 1 meter dybt vand. Til sidst kigger vi på, hvad vi har fanget og koger rejerne over bål på stranden. Pris: 50 kr./voksne + materialer, 25 kr./børn + materialer. Tilmelding: Fredericia Turistbureau, tlf. 7211 3511 eller MyCamp, Trelde Næs, tlf. 7595 7183. Praktiske opl.: Alle bør medbringe badetøj og håndklæde, tillæg for materialer 30 kr. Turen gentages 29/7.

Mødested: kl. 10:00 P-plads ved MyCamp, Trelde Næs, Trelde Næsvej 297, Fredericia. Turleder: Fredericia Turistbureau, tlf: 7211 3511, e-mail: turisme@fredericiakom.dk. Arr.: Fredericia Turistbureau.

Tir. 27 Gamle danske folkeeventyr – lige der hvor de foregik 114

Kan Esben gætte troldens navn? Hvordan fik Miseri Mø to brændestykker til at tale? Alt dette vil blive opklaret når naturvejleder Peer Høgsberg tager løgnehistoriehatten på og fortæller nogle af de gamle danske folkeeventyr ude i naturen, lige der hvor de foregik. Vi går ud i skoven fra fortællestedet til fortællestedet og undervejs får vi andre historier om dyr og planter i skovene i Randbøldal. Pris: 40 kr./voksne, hvilket dækker entre på Randbøldal-Museet. Børn gratis. Tilmelding: Vi får også lidt at vide om Ewald Tang Kristensen, som fandt en stor skat – af historier. Praktiske opl.: Vi laver bålkakao efter turen, og så er der fri leg i det Historiske Vandlegeland. Husk frokostkurv.

Mødested: kl. 13:00 Randbøldal-Museet og det Historiske Vandlegeland, Dalekildevej 1, Randbøldal. Ca. 20 km vest for Vejle mod Billund (Bus 244). Turleder: naturvejleder Peer Høgsberg, tlf: 7588 3245/2364 0265, e-mail: ph@vingstedcentret.dk. Arr.: Randbøldal-Museet, Vejle Museum og Natur & Kultur - Vejle.

Tir. 27 Stenalderen ved Bygholm Sø 115

I området ved Bygholm Sø lå gravkamrene tæt i bondestenalderen. Vi går hele den lange vej (7,5 km) rundt om søen og kigger på de rekonstruerede dysser og jættestuer. Der vil naturligvis også falde et par ord om andre kulturminder på turen. Praktiske opl.: Husk praktisk fodtøj og lidt at drikke til turen.

Mødested: kl. 18:30 P-plads på Åbjergskovvej (den store nærmest Schüttesvej). Turleder: Arkæolog Anders Horsbøl Nielsen, tlf: 7629 2357/2080 1371, e-mail: musah@horsens.dk. Arr.: Horsens Museum.

Tir. 27 Cykeltur til Høllund 116

Tur langs Kongens Kær og videre ad Ribe Landevej til Nr. Vilstrup, over Jerlev Hede og til Ødsted. På Høllundvej oplever vi den flotte udsigt over Vejle Ådal, og fortsætter mod Haraldskær Fabrik. Nede i ådalen kommer vi forbi mosen, hvor Dronning Gunhild blev fundet i 1800-tallet. Vi cykler over Rue mod Haraldskær Gods og hjem ad Bindeballestien. Turen er på ca. 25 km.

Mødested: kl. 19:00 P-pladsen ved Region Syddanmark i Vejle ud mod Enghavevej. Turleder: Hans Vestergaard-Hansen, tlf: 7582 2315. Arr.: Turcyklisterne i Vejle.

Ons. 28 Kanosejlads på Vejle Å 117

Oplev naturen langs Vejle Å sammen med naturvejleder Peer Høgsberg. Turen starter ved Tørskind Bro, og går via Ravingbroen og Vingsted til Knabberup, hvor bussen venter på at køre Jer tilbage til bilerne. Der er pauser undervejs, så husk madpakke og drikkevarer. Husk også at medbringe skiftetøj. (Max 3 voksne/2 voksne+2 mindre børn pr. kano) Turen gentages 29/7 og 30/7 samme tid. Pris: 400 kr. pr. kano. Tilmelding: VisitVejle, tlf. 7681 1925 eller visitvejle@vejle.dk. Praktiske opl.: Tilmelding nødvendig.

Mødested: kl. 09:30 P-plads ved Tørskind Bro, Tørskindvej (lige nedenfor landskabsskulpturerne i Tørskind Grusgrav). Turleder: Peer Høgsberg. Arr.: VisitVejle.

Tor. 29 Langsom vandring i byen 118

Spadseretur med fortælling om bygninger, mindesmærker og personer i Fredericia – byen for alle. Vandringen er tilrettelagt, så der tages særligt hensyn til gangbesværede – f.eks. brugere af rollator, og gennemføres derfor i et langsomt tempo.

Mødested: kl. 14:30 Axeltorv i Fredericia. Turleder: Søren Jakobsen, tlf: 7210 6980, e-mail: museerne@fredericiakom.dk. Arr.: Museerne i Fredericia.

Lør. 31 Blå ensianer omkring Skærsø ved Egtved 119

Oplev en indlands-badesø om sommeren, dens herligheder og trængsler. Vi går en tur rundt om Skærsø og nyder naturen og områdets særegne botanik med blandt andet to insektædende soldug-arter, "ubådsplanten" tvepibet lobelie og forhåbentlig den smukke blå klokkeensian i hedemosen. Skærsø har desværre problemer med at bevare sine enestående naturværdier, men den er bestemt en naturvandring værd. Alle er velkomne. Praktiske opl.: Husk fodtøj til fugtigt terræn. Medbring evt. egen forplejning til eftermiddagskaffen.

Mødested: kl. 13:00 P-plads nord for Skærsø ved Skærsøvej syd for Egtved Skov, ca. 4 km syd-sydvest for Egtved. Turleder: Naturvejleder Peer Høgsberg, tlf: 2364 0265, e-mail: ph@vingstedcentret.dk. Arr.: Dansk Botanisk Forening, Natur & Kultur - Vejle.

Søn. 1 Magiske planter og andre hekseurter 120

Hvad sker der hvis man putter et agern i lommen, askeblade ind under skjorten, omfavner og hvisketisker med et birketræ og putter et blad af vejbred i skoen? Når naturvejleder Peer Høgsberg tager sin løgnehistoriehat på og leder an på en tur ud efter planter med magisk kraft, så vil man få besked. De grønne planter står overalt; men nogle har jo altså magisk virkning - - vistnok. Pris: 40 kr./voksne, hvilket dækker entre på Randbøldal-Museet, børn gratis.

Praktiske opl.: Efter turen er der magisk myntete eller kedelig bålkakao.

Mødested: kl. 13:00 Randbøldal-Museet og det Historiske Vandlegeland, Dalekildevej 1, Randbøldal. Ca. 20 km vest for Vejle mod Billund (Bus 244). Turleder: Naturvejleder Peer Høgsberg, tlf: 7588 3245/2364 0265, e-mail: ph@vingstedcentret.dk. Arr.: Egsmuseet i Egtved Kommune og Vejle Ådal Gruppen.

Søn. 1 **Hvordan ser det ud i Svanemosen efter naturgenopretningen?** 121

Svanemosen er jo bare dejlig året rundt. Vi tager ud og ser på, hvad naturen har at byde på denne første dag i august og hvor høj vandstanden i området er blevet. Efter en kortere vandretur ned til den store sø, deler vi os op i to-tre grupper, hvor der bliver lejlighed til at opleve forskellige dele af moseområdet med hver sin guide. Praktiske opl.: Tag godt fodtøj på og medbring eftermiddagskaffen.

Mødested: kl. 14:00 P-plads ved Svanemosevej. Turleder: Frede Nielsen, tlf: 7559 8269/2463 9672, e-mail: k-f-n@hotmail.com. Arr.: Skovtrolden.

Man. 2 **Byvandring i Horsens midtby** 122

Byvandringen retter sig mod turister, tilflyttere og horsensianere, der ønsker sig et grundlæggende kendskab til byens topografi og historie.

Mødested: kl. 10:00 Ved indgangen til Klosterkirkegården i Borgergade i Horsens. Turleder: Bodil Møller Knudsen, tlf: 7561 0922, e-mail: byarkivet@horsens.dk. Arr.: Byarkivet i Horsens.

Tir. 3 **Hestevognstur i Bindeballe-området** 123

Bølle og Buller trækker vognen rundt i det smukke Bindeballe-område. Turen køres også kl. 19-20. Turen gentages 10/8. Pris: 60 kr./voksne, 40 kr./børn. Tilmelding: VisitVejle, tlf. 7681 1925, eller visitvejle@vejle.dk. Praktiske opl.: Tilmelding nødvendig.

Mødested: kl. 18:00 Bindeballe Købmandsgaard, Bindeballevej 100, Randbøl. Turleder: VisitVejle. Arr.: VisitVejle.

Ons. 4 **Fjordsejls med Tenna II** 124

Pak madkurven eller kaffekurven og tag den med ombord på kutteren Tenna II. Nyd de grønne skrænter, det blanke vand og den friske havluft. Turen gentages kl. 16:00-17:30 og 18:30-21:00. Der sejles også d. 11/8 og 18/8. Pris: 140 kr./voksne, 90 kr./børn. Tilmelding: VisitVejle, tlf. 7681 1925 eller visitvejle@vejle.dk. Praktiske opl.: Tilmelding nødvendig.

Mødested: kl. 14:00 Vejle inderhavn, for enden af Havnegade. Turleder: VisitVejle. Arr.: VisitVejle.

Ons. 4 **Familietur på Fredericia Vold** 125

Gå fra bastion til bastion alt imens guiden fortæller om voldanlæggets historie og centrale betydning for Danmarks forsvar. Der vil være rig mulighed for at se nogle af de flotte kanoner, der står placeret rundt omkring på voldanlægget. Turen afsluttes med et besøg i Det Hvide Vandtårn - samt en overraskelse, særligt for de mindste deltagere. Pris: 50 kr./voksne, 25 kr./børn. Tilmelding: Fredericia Turistbureau, Vendersgade 3. Turen gentages 11/8.

Mødested: kl. 14:00 Landsoldatpladsen. Turleder: Fredericia Turistbureau, tlf: 7211 3511, e-mail: turisme@fredericiakom.dk. Arr.: Fredericia Turistbureau.

Tor. 5 **Fjordsejls til Juelsminde** 126

Tag med skipper Gunnar Nielsen ombord på Tenna II til Juelsminde og nyd morgenkaffen på fjorden. Du kan tage cyklen (kan medbringes ombord) eller busnen retur til Vejle. Turen gentages 12/8 og 19/8. Pris: 140 kr./voksne, 90 kr./børn, 30 kr. for cyklen. Tilmelding: VisitVejle, tlf. 7681 1925 eller visitvejle@vejle.dk. Praktiske opl.: Tilmelding nødvendig.

Mødested: kl. 09:00 Vejle Inderhavn for enden af Havnegade. Turleder: VisitVejle. Arr.: VisitVejle.

Tor. 5 **Rejefiskeri ved Trelde Næs** 127

Vi starter arrangementet med at bygge rejenet, som vi derefter fisker med på ca. 1 m dybt vand. Til sidst kigger vi på, hvad vi har fanget og koger rejerne over bål på stranden. Pris: 50 kr./voksne + materialer, 25

kr./børn + materialer. Tilmelding: Fredericia Turistbureau, tlf. 7211 3511 eller MyCamp, Trelde Næs, tlf. 7595 7183. Praktiske opl.: Alle bør medbringe bade-tøj og håndklæde. Tillæg for materialer 30 kr.

Mødested: kl. 10:00 P-plads ved MyCamp, Trelde Næs, Trelde Næsvej 297, Fredericia. Turleder: Fredericia Turistbureau. Arr.: Fredericia Turistbureau.

Tor. 5 **Fisketur med M/S Marianne** 128

Tag med fiskekutteren M/S Marianne på fisketur på Lillebælt. Vi går mest efter torsk, fladfisk, sej, makrel og sild. Sandorm kan bestilles ved tilmelding. Pilke i størrelse 50-150 gram anbefales. Pris: 150 kr. pr. person, billetter købes på turistbureauet. Tilmelding: Fredericia Turistbureau. Praktiske opl.: Fiskegrej kan lejes efter aftale. Turen gentages 12/8, 19/8 og 26/8.

Mødested: kl. 17:00 Gl. Havn i Fredericia. Turleder: Kurt Østergaard, tlf: 7211 3511, e-mail: turisme@fredericiakom.dk. Arr.: Fredericia Turistbureau.

Tor. 5 **Hestevognstur i Sønderskoven Vejle** 129

Tag med Poul og Conny og deres to fjordheste, Bølle og Buller, en tur i Sønderskoven. Turen køres også kl. 19-20. Turene gentages 12/8. Pris: 60 kr./voksne, 40 kr./børn. Tilmelding: VisitVejle, tlf. 7681 1925 eller visitvejle@vejle.dk. Praktiske opl.: Tilmelding nødvendig.

Mødested: kl. 18:00 P-plads ved Søndermarkshallen, Søndermarksvej 117, Vejle. Turleder: VisitVejle. Arr.: VisitVejle.

Tor. 5 **Hestevognstur på Randbøl Hede** 130

Anna Marie og Jens Christian tager Jer med på en dejlig hestevognstur på Randbøl Hede, hvor I også besøger Staldbakkerne. Turen køres også kl. 19-20. Turene gentages 12/8. Pris: 60 kr./voksne, 40 kr./børn. Tilmelding: VisitVejle, tlf. 7681 1925 eller visitvejle@vejle.dk. Praktiske opl.: Tilmelding nødvendig.

Mødested: kl. 18:00 P-plads på Frederikshåbvej, ca. 1 km nede fra Bøgvadvej. Turleder: VisitVejle. Arr.: VisitVejle.

Lør. 7 **Havearrangement for bl.a. dårligt gående** 131

En rigtig dejlig have er rammen om dette arrangement. I hovedsagen er det målrettet mod folk, som er dårligt gående eksempelvis folk med rollator eller kørestol. Alle er velkomne. Der er fliseareal i en større del af haven, hvor der er mange smukke blomster samt buske og træer. Under det udendørs kaffebord synger vi et par danske sange, og der fortælles om havens fugleliv. Pris: Kaffe 10 kr. Tilmelding: dem som ønsker kaffe på tlf. nr. 7558 6156.

Mødested: kl. 14:00 Sydbanevej 11, Lunderskov. Turleder: Frede Nielsen, tlf: 7559 8269/2463 9672, e-mail: k-f-n@hotmail.com. Arr.: Skovtrolden.

Lør. 7 **Fjordsejls på Vejle Fjord** 132

Det er kutteren Tenna II, der lægger dæk til de uforglemmelige sejlture på fjorden. Der sejles langs den smukke skovklædte sydside af fjorden til Munkebjerg og retur langs nordsiden. VisitVejle og skipper Gunnar Nielsen glæder sig til at byde jer velkomne om bord! Pris: 140 kr./voksne, 90 kr./børn. Tilmelding: VisitVejle, tlf. 7681 1925 eller visitvejle@vejle.dk. Praktiske opl.: Tilmelding nødvendig. Turen gentages 21/8.

Mødested: kl. 14:00 Vejle Inderhavn, for enden af Havnegade. Turleder: VisitVejle. Arr.: VisitVejle.

Søn. 8 **Med jernalderbonden på sommerarbejde** 133

Tag familien med til jernaldermiljøet i Vingsted. Efter en kort rundvisning arbejdes der med nogle af de aktiviteter, som jernalderbonden og jernalderfamilien var optaget af om foråret. Husdyrene skal fodres, og koen malkes. På markerne skal der pløjes med stude, og kornet skal sås. På stormandsgården tilbereder I et festmåltid. Dagen slutter med en forårsceremoni og fællesspisning. Pris: 50 kr./voksne, 25 kr./børn. Tilmelding: Laila Petersen, Vingsted Historiske Værksted, tlf. 7586 5280, e-mail: lpete@vejle.dk. Praktiske opl.: Tag fornuftigt tøj og fodtøj på til al slags vejr og til madlavning over bål.

Mødested: kl. 10:00 Indgangen til jernaldermiljøet, Vingsted Historiske Værksted. Følg skiltene fra landevejen gennem Vingsted.

Turleder: Jan Ipsen, tlf: 4017 6482, e-mail: jagip@vejle.dk. Arr.: Vingsted Historiske Værksted.

Tir. 10 Byvandring i Vejle - langs Vejles år 134

Vejle er kendt for sine åløb og endog betegnelsen Nordens Venedig har været knyttet til byen. Turen går langs åløbene og bag om deres og omgivelsernes historie. Der ses nærmere på kvarterer og virksomheder, der gennem tiderne er opstået i tilknytning til åerne. Pris: 60 kr. Tilmelding: VisitVejle, tlf. 7681 1925, e-mail: visitvejle@vejle.dk. Praktiske opl.: Tilmelding nødvendig.

Mødested: kl. 19:00 VisitVejle, Banegårdspladsen 6, Vejle. Turleder: Birger Sørensen. Arr.: VisitVejle.

Tir. 10 Kryddersnapsetur i Kolding Ådal 135

Lav din egen kryddersnaps med urter du selv har samlet. Fra landbomuseet går vi en tur i Harte Skov og ser på overdrevene omkring Brødsgård. Undervejs fortæller naturvejlederen spændende historier om planterne og kommer med gode råd til, hvad der giver den bedste snaps. Inden vi siger farvel er der mulighed for en lille smagsprøve. Praktiske opl.: Fornuftigt fodtøj, da vi bevæger os lidt væk fra stierne.

Mødested: kl. 19:00 Landbomuseet, Brødsgårdsvej 52, Harte, Kolding. Turleder: Nanna Winblad, tlf: 3035 2612, e-mail: nara@kolding.dk. Arr.: Kolding Ådal.

Ons. 11 Ud i det blå 136

Vi cykler ad stier og små veje i Koldings omegn. Praktiske opl.: Turen varer ca. 3 timer med moderat fart. Husk mad og drikke. Alle kan være med. Turen gentages 18/8 og 25/8.

Mødested: kl. 18:00 Kolding banegård. Turleder: A.R., tlf: 6199 2353, e-mail: komigen@stofanet.dk. Arr.: Dansk Cyklist Forbund, Kolding.

Ons. 11 Boller op og Boller ned 137

En hyggelig aftenåtur i Bollerområdet. Vi starter med at besøge Boller Slot, hvor Horsens Havebotaniske Forening viser rundt i haven med den 1000 år gamle, hule Boller-eg. Efter rundvisning og evt. en

kop medbragt kaffe går vi en kort tur ad Bollerstien, gennem Boller Nederskov til Boller Møle. Praktiske opl.: Husk godt fodtøj og tøj efter vejrforholdene samt kaffe eller anden forfriskning.

Mødested: kl. 19:00 P-plads ved Boller Slotsvej 20, Horsens. Turleder: Biolog Thorke Østergaard, tlf: 2931 3740, e-mail: tao@horsens.dk. Arr.: Naturcenter Skovgård.

Søn. 15 Et overdrevs spændende geologi og vilde planter 138

Denne gang skal vi ud at se på et ægte overdrev med dets egenartede planter. Under en vandretur på stedet vil vi nyde overdrevets flora, mens vi får planterne identificeret undervejs. Det er et kuperet terræn, vi skal vandre igennem, og det kalder automatisk på at beskæftige sig lidt med stedets geologi, så det vil vi også gøre. Praktiske opl.: Tag godt fodtøj på, medtag vandrestav og eftermiddagskaffen.

Mødested: kl. 14:00 Hylkedalsvej 70-76 i Seest. Turleder: Ronald Toft, tlf: 7558 0374, e-mail: toft.vamdrup@profibermail.dk. Arr.: Skovtrolden.

Tir. 17 Byvandring i Vejle - industrialiseringens Vejle 139

Turen står i industrialiseringens tegn. Vandkraft og dampmaskiner satte for alvor skub i industrialiseringen i Vejle. Birger Sørensen vil på denne tur foretage en rejse tilbage til dengang, da rygende skorstene og snurrende hjul varselede fremdrift for vor by. Pris: 60 kr. Tilmelding: VisitVejle, tlf. 7681 1925, e-mail: visitvejle@vejle.dk. Praktiske opl.: Tilmelding nødvendig.

Mødested: kl. 19:00 VisitVejle, Banegårdspladsen 6, Vejle. Turleder: Birger Sørensen. Arr.: VisitVejle.

Ons. 18 Rårup Kirke, Skt. Anna kilde og arkæologiske fund 140

Rårup Kirke er en meget stor kirke, som i nyere tid lå ene, lidt udenfor selve landsbyen. Horsens Museum har lavet udgravning nord for kirken og har været med til at kigge lidt på helligkilden sydøst for kirken.

Praktiske opl.: Gåafstandene ved denne tur er meget begrænsede.

Mødested: kl. 19:00 P-plads ved Rårup Kirke. Turlleder: Arkæolog Annemette Kjærgård, tlf: 7629 2362/2260 4183, e-mail: musak@horsens.dk. Arr.: Horsens Museum.

Tor. 19 Cykeltur til Grejs Klipper 141

Tur ud gennem Grejsdalen langs Grejs Å. For omkring 100 år siden var her mange møller og industrivirksomheder, der udnyttede åens vandkraft til at trække maskiner og til elektricitet. Vi vil se på nogle af bygningerne. På bakken mod Grejs finder vi Grejs Klipper. Fra Grejs cykler vi til Hornstrup, Hornstrup Kirkeby, Store Grundet, Lille Grundet og hjem. Turen er på ca. 17 km.

Mødested: kl. 19:00 P-plads ved Region Syddanmark i Vejle ud mod Enghavevej. Turlleder: Hans Vestergaard-Hansen, tlf: 7582 2315. Arr.: Turcyklisterne i Vejle.

Tor. 19 Hør nattens jægere ved Vilholt 142

Området ved Vilholt er hjemsted for mange forskellige arter flagermus, bl.a. den sjældne damflagermus. Kom med på "jagt" efter de sagnomspundne nattdyr, når vi med en flagermusedetektor forvandler flagermusenes supersoniske jagtskrig til lyde mennesket kan høre. Undervejs fortæller naturvejlederen historier om de mystiske dyr, og vi prøver at høre forskel på arterne. Praktiske opl.: Husk godt fodtøj, tøj efter vejrforholdene samt en forfriskning og evt. myggespray.

Mødested: kl. 20:00 Kanopladsen ved Ådalen, Voervadsbro. Turlleder: Biolog Thorke Østergaard, tlf: 2931 3740, e-mail: tao@horsens.dk. Arr.: Naturcenter Skovgård.

Søn. 22 Det pusler og svirrer i Kollemorten Bakker 143

Kollemorten Bakker ved Øster Nykirke er et utroligt smukt og kuperet område med lyngbakker, egekrat og små vandhuller. Lyngen blomstrer og i solskinsvejr er der masser af smukke sommerfugle og elegante guldsmede på vingerne. Krattet huser grævling

og kronstyr, og det sætter sine spor!

Mødested: kl. 10:00 P-plads på Lindet Kratvej nord for Hårsbjergvej. Turlleder: Naturvejleder Torben Bøgeskov, tlf: 2013 7890, e-mail: tob@sns.dk. Arr.: Skov- og Naturstyrelsen, Midtjylland.

Søn. 22 Strandflora på Stenderup Hage 144

På Stenderup Hage er der strandvolde, strandsøer og strandenge. Vi ser på planterne i dette varierede område, og der kan blive mulighed for at samle lidt urter til snapseflasken.

Mødested: kl. 13:00 Stenderup Hage. Turlleder: Bent Vestergaard Petersen og Jesper Ratjen, tlf: 7979 7443, e-mail: bevp@kolding.dk. Arr.: Dansk Botanisk Forening, Kolding Kommune.

Søn. 22 En strandengs spændende historie og specielle plantevækst 145

Strandengstur på Drejens halvøen, hvor vi skal se på strandengens vilde flora. Vi skal høre om stedets geologi – beskæftige os lidt med Vikingetiden og høre en dramatisk historie om en alvorlig forbrydelse, der skete inde i Kolding for mange år siden, og som resulterede i tortering af en mandsperson og en henrettelse af samme på en galgebakke ikke langt derfra. Praktiske opl.: Tag godt fodtøj på og medbring eftermiddagskaffen.

Mødested: kl. 14:00 P-plads ved Nørre Bjert Kirke. Turlleder: Ronald Toft, tlf: 7558 0374, e-mail: toft.vamdrup@profilbermail.dk. Arr.: Skovtolden.

Tir. 24 Familietur til Torup Bakker 146

Storslået natur i et sammenhængende landskab af golfbane og stisystemer. De anlagte hjertestier, vil på denne dag være i højsædet for alle, som fremtidigt kunne tænke sig en rask vandre eller travetur. Hvis vi er heldige, kan vi måske tilbyde en ny stiføring. Der vil blive nok at se på fra rindende bække til dyre og fugleliv i noget af det smukkeste landskab, som Hedensted Kommune kan byde på. Praktiske opl.: Turledere: Biolog Peder Nygaard og naturvejlederen Benny Jensen og Bettina Lykke Mikkelsen og fra

Golfklubben, Morten Christensen.

Mødested: kl. 18:30 P-plads ved Golfklubben Rindbæklund, Rindbækvej 6, Hedensted. Turlleder: Benny Jensen, tlf: 7565 1312, e-mail: blj@lafnet.dk. Arr.: Danmarks Naturfredningsforening, Hedensted, Hedensted Kommune, Natur og Ungdom Hedensted, Golfklubben Rindbæklund.

Tir. 24 **Byvandring i Vejle - middelalderens Vejle** 147

Der var engang, hvor voldgrave og klostre domerede bybilledet i Vejle, og hvor handel og håndværk blomstrede på torve og i snoede gader. Birger Sørensen inviterer på denne dag på en tur tilbage til tiden før reformationen, da middelalderens vejlensere levede deres liv i det lille bysamfund ved fjorden. Pris: 60 kr. Tilmelding: VisitVejle, tlf. 7681 1925, e-mail: visitvejle@vejle.dk. Praktiske opl.: Tilmelding nødvendig.

Mødested: kl. 19:00 VisitVejle, Banegårdspladsen 6, Vejle. Turlleder: Birger Sørensen. Arr.: VisitVejle.

Ons. 25 **Snapsetur i lyngens land** 148

Følg skovløberen på tur i Gyttegård Plantage og Grene Sande, hvor der fortælles om anvendelige urter til kryddersnapsen. Der vil sikkert også være smagsprøver på sidste års produktion.

Mødested: kl. 19:00 P-plads ved Grene Sande på Billundvej. Turlleder: Skovløber Peter Bülow, tlf: 2540 8570, e-mail: pbulow@hotmail.com. Arr.: Skov- og Naturstyrelsen, Trekantsområdet.

Ons. 25 **Byvandring i middelalderens Horsens** 149

Byvandringen fungerer som oplæg til den efterfølgende fredag-lørdags Europæiske Middelalder Festival. Der fortælles om, det middelalderlige liv i Horsens, om byens topografi, om menneskene og om kirker og verdslige bygninger i årene før ca. 1550.

Mødested: kl. 19:00 Ved indgangen til Klosterkirkegården i Borgergade i Horsens. Turlleder: Bodil Møller Knudsen, tlf: 7561 0922, e-mail: byarkivet@horsens.dk. Arr.: Byarkivet i Horsens.

Fre. 27 **Fisketur på Lillebælt** 150

Tag med Neptun Sea Charter på fisketur på Lillebælt. Turen udgår fra Skærbæk Havn og gentages første og sidste fredag i måneden. Pris: 250 kr. Tilmelding: Fredericia Turistbureau. Praktiske opl.: Mod forudbestilling kan fiskegrej lejes af skipper Henrik Holleufer. Orm bestilles ved tilmelding.

Mødested: kl. 09:00 Skærbæk Havn. Turlleder: Henrik Holleufer, tlf: 7211 3511, e-mail: turisme@fredericiakom.dk. Arr.: Fredericia Turistbureau.

Fre. 27 **Fugletur på Trelde Næs** 151

Natur og Ungdom inviterer hele familien på tur til skov og strand. På denne aftenvandretur oplever vi fuglelivet, hvor skoven og havet mødes. Livsbetingelserne er meget forskellige, og der vil være mulighed for at få mere viden om de enkelte fugle. I forbindelse med turen vil der blive givet tips om, hvordan man kan få et rigere fugleliv i sin have ved bl.a. at opsætte redekasser. Tilmelding: Alex Lauridsen, tlf: 2531 9358, e-mail: alex.lauridsen@post.au.dk. Praktiske opl.: Fornuftigt tøj efter vejret, evt. gummistøvler og medbring gerne kikkert.

Mødested: kl. 18:45 Busstopstedet på Trelde Næs. Turlleder: Alex Lauridsen. Arr.: Natur og Ungdom.

Lør. 28 **Naturpleje på Bjerlev hede** 152

Heder gror til, hvis de ikke plejes. Vær med til at genskabe natur på Bjerlev Hede. Vi fælder træer og buske et par timer om formiddagen og et par timer om eftermiddagen. Naturfredningsforeningen giver sandwich og en øl eller vand til frokost. Tag kaffe med. Tilmelding: Ønskes frokost tilmelding til Bodil Asmund, tlf. 7587 1978 eller Westy Esbensen, tlf. 7587 1799. Praktiske opl.: Solidt fodtøj, gerne gummistøvler. Medbring håndsav og evt. ørnenæb.

Mødested: kl. 10:00 Krydset mellem Bjerlev Hedevej og Tremhusevej, 2 km vest for Bjerlev. Turlleder: Leo Gold, tlf: 2261 1698, e-mail: leogold3@gmail.com. Arr.: Danmarks Naturfredningsforening, Jelling/Grejs.

Lør. 28 I skovens dybe stille ro 153

Der er ved at falde ro over fuglene – de fleste har overstået yngleperioden, og mange er ved at have ædt sig fede i skovens overskud af planter og insekter. Tiden er kommet, hvor de første fugle begynder trækker sydpå. Vi får et indtryk af, hvordan sommeren er gået i skoven.

Mødested: kl. 10:00 P-plads ved Søndermarkshallen, Søndermarksvej 119, Vejle. Turlleder: Naturvejleder Steen Hedrup, tlf: 7681 2052/4021 7830, e-mail: stehe@vejle.dk. Arr.: Vejle kommune, Økolariet.

Søn. 29 Svampe på Storetåen og Lilletåen? 154

De to højeste bjerge i Tykhøj Krat hedder Storetåen (113 m) og Lilletåen (126 m). Så det er rigtige hat-svampe og ikke fodsvamp vi leder efter. Turen er altså både en klassisk svampejægtetur og en vaskeægte bjergbestigertur, hvor vi bestiger to af Vejles Bjerge over 100 m. Det er dog noget. Efter turen tilbereder vi nogle af spisesvampene og laver en udstilling af alle de fundne svampearter. Praktiske opl.: Husk spånkurv med avis, lille urtekniv, skarpe øjne og bærbar kaffe.

Mødested: kl. 13:00 P-plads ved Tarm-Sønder Omme vejen på nordsiden af Tykhøj Krat mellem Bredsten og Give. Turlleder: Naturvejleder Peer Høgsberg, tlf: 2364 0265, e-mail: ph@vingstedcentret.dk. Arr.: Skov- og Naturstyrelsen, Trekantsområdet, Vejle Ådal Gruppen og "Æ Skurrehat".

Søn. 29 Børnedyrskue på Give-Egnens Museum 155

Oplev de mange kæledyr, der udstilles, børnenes engagement, pasning og glæde ved dyrene. Indlagt i programmet er forskellige aktiviteter som hundegillity, kaninhop, fåredrivning og udstilling fra kanin-avlerforeningen m.v. Der er også mulighed for at se museets udstillinger. Pris: Børn gratis, 30 kr./voksne, 20 kr./pens./stud.

Mødested: kl. 14:00 Give-Egnens Museum. Turlleder: Give-Egnens Museum, tlf: 7573 9375, e-mail: gem@gem.dk. Arr.: Give-Egnens Museum.

Tor. 2 Kirkegårdsvandring i Herslev 156

Kirkegårde rummer meget lokal- og kulturhistorie. Som led i rækken af besøg på kirkegårde i Fredericia Provsti er turen nu kommet til Herslev, hvor der under en vandring rundt på kirkegården fortælles om kirkegårdens historie og særpræg samt om afdøde personer med tilknytning til sognet.

Mødested: kl. 19:00 Herslev Kirke. Turlleder: Bodil Schelde-Jensen, tlf: 7210 6980, e-mail: museerne@fredericiakom.dk. Arr.: Museerne i Fredericia, Herslev Menighedsråd.

Fre. 3 Fisketur på Lillebælt 157

Tag med Neptun Sea Charter på fisketur på Lillebælt. Turen udgår fra Skærbæk Havn og gentages første og sidste fredag i måneden. Pris: 250 kr. Tilmelding: Fredericia Turistbureau. Praktiske opl.: Mod forudbestilling kan fiskegrej lejes af skipper Henrik Holleufer. Orm bestilles ved tilmelding.

Mødested: kl. 09:00 Skærbæk Havn. Turlleder: Henrik Holleufer, tlf: 7211 3511, e-mail: turisme@fredericiakom.dk. Arr.: Fredericia Turistbureau.

Lør. 4 Spis skovens vilde planter 158

Spis skoven kan man kalde denne tur. På skovturen bliver der informeret om "Naturen nu Lige" der bliver indsamlet spiselige planter. Tilbage ved Naturskolen laver vi mad over åben ild, hvor vi bruger nogle af de indsamlede, vilde planter sammen med nogle af årstidens grønsager samt noget indkøbt kød til at lave mad med. "Skovtrolden" indkøber de nødvendige ting. Der vil blive lavet en børnemenü. Pris: Det koster 20 kr. pr. person at spise med. Tilmelding: Hvis man vil spise med bedes man tilmelde sig på tlf. 7558 0374 senest d. 2/9. Praktiske opl.: Medbring eftermiddagskaffen.

Mødested: kl. 11:00 Naturskolen Drønderuphus, Vamdrupvej 18, Ødis. Turlleder: Ronald Toft, e-mail: toft.vamdrup@profibermail.dk. Arr.: Skovtrolden.

Søn. 5 Ud i det blå 159

Vi cykler ad stier og små veje i Koldings omegn. Praktiske opl.: Turen varer ca. 3 timer med moderat fart. Husk mad og drikke. Yderligere oplysninger www.dcf.dk/lokalafdelingerne/kolding. Alle kan være med. Turen gentages 19/9 og 26/9.

Mødested: kl. 10:00 Kolding banegård. Turleder: A.R, tlf: 6199 2353, e-mail: komigen@stofanet.dk. Arr.: Dansk Cyklist Forbund, Kolding.

Søn. 5 Svampe omkring Syvårssøerne i Frederikshåb Plantage 160

Find, saml, lær, tilbered og nyd spiselige svampe på svampejagt i Frederikshåb Plantage. Hvis altså... Jagt er altid usikkert, også svampejagt. Planen er at gå en tur i det overraskende flyvesandslandskab ved Syvårssøerne på jagt efter spiselige svampe, især brunstokket rørhat, prægtig skørhat og Karl Johan. Vi slutter i det lille skovløberhus "Kikhøj" og tilbereder de fundne svampe hver for sig. Turen er for alle, gerne med børn. Efter turen laver vi en udstilling over alle de fundne svampe. Praktiske opl.: Til børnene laver vi varm bålkakao ved Kikhøj. Husk bærbar kaffe, spånkurv med avis, lille urtekniv og skarpe øjne.

Mødested: kl. 13:00 P-plads ved Randbøl Hede på Bøgvadvej mellem Billund og Egtved, ca. 1½ km vest for Frederikshåb. Turleder: Naturvejleder Peer Høgsberg, tlf: 2364 0265, e-mail: ph@vingstedcentret.dk. Arr.: Natur & Kultur - Vejle og "Æ Skurrehat".

Tir. 7 Det ældste Horsens set med arkæologens øjne 161

Horsens Museum graver ofte inde i den gamle bydel. På turen fortælles om gamle og nye udgravningsresultater fra vikingetid og middelalder, og der fortælles om eksempler på bygningsarkæologiske undersøgelser.

Mødested: kl. 19:00 Ved skulpturen "Beringøen" på Torvet i Horsens. Turleder: Arkæolog Lars Pagh, tlf: 3056 4162, e-mail: muslp@horsens.dk. Arr.: Horsens Museum.

Tor. 9 Baggårdsvandring i Fredericia 162

På baggårdsvandringen går vi bogstaveligt talt "bag

facaderne" og får en fornemmelse af ældre tiders erhvervmiljø i Fredericia: Avlsbrugergårde, håndværksbedrifter og let industri. Indtil midten af det 20. århundrede var boliger og erhverv i vore købstæder integreret med hinanden. De gamle baggårde står som – hyppigt maleriske – levn, som skal prøve at finde nye funktioner.

Mødested: kl. 14:30 Bennedsens Gård, Norgesgade 20, Fredericia. Turleder: Arkivleder Jørgen Clausager, tlf: 7210 6972, e-mail: lojc@fredericiakom.dk. Arr.: Lokalhistorisk Arkiv for Fredericia og Omegn.

Lør. 11 Svampesuppe over bål - på Randbøldal-Museet 163

Efterårsaktivitet for voksne med børn. Vi starter med at gå ud i skoven fra 10-12 og samler svampe, store og små, spiselige og uspiselige, mærkelige og endnu mere mærkelige. Efter frokost tilbereder vi en svampesuppe i en stor gryde over bål – hvis vi altså har fundet gode spisesvampe? Vi laver en hjemmegjort svampeudstilling, og undersøger de mærkelige svampe vi har fundet. Pris: 40 kr./voksne, inkl. entré til Randbøldal-Museet. Børn gratis adgang. Praktiske opl.: Husk spånkurv med avis, lille urtekniv og skarpe øjne. Husk frokostkurv og godt udetøj og ditto fottøj.

Mødested: kl. 13:00 Randbøldal-Museet og det Historiske Vandeksperimentarium, Dalekildevej 1, Randbøldal, 20 km vest for Vejle. (Bus 244). Turleder: Naturvejleder Peer Høgsberg, tlf: 7588 3245/2364 0265, e-mail: ph@vingstedcentret.dk. Arr.: Randbøldal-Museet, Vejle Museum i samarbejde med Natur & Kultur - Vejle.

Søn. 12 Vandretur på Trelde Næs 164

Vi går en runde i skoven, mens der fortælles om området og dets historie - hvis vejret tillader det, slår vi et smut til stranden for at lede efter fossiler. Praktiske opl.: Husk gummistøvler og medbring evt. kaffe.

Mødested: kl. 13:30 P-plads på Trelde Næs. Turleder: Naturvejleder Kai Rønnow, tlf: 7595 7738, e-mail: kairoennow@gmail.com. Arr.: Danmarks Naturfredningsforening, Fredericia.

Man. 13 **Krebsekalas ved Vandværkssøen** **165**

Kom og hør Danmarks krebseavlerforening fortælle om krebsen, Danmarks mystiske og velsmagende "ferskvandshummer". Der bliver mulighed for at høre om krebsens liv og krebseopdræt samt få demonstreret fangstmetoder. Desuden vil der være smagsprøver og mulighed for at komme tæt på en levende krebs.

Mødested: kl. 17:00 P-plads ved Vandværkssøen, Skovvej, Egebjerg, Horsens. Turlleder: Biolog Thorke Østergaard, tlf: 2931 3740, e-mail: tao@horsens.dk. Arr.: Naturcenter Skovgård, Danmarks Krebseavlerforening.

Ons. 15 **Cykeltur rundt om Bygholm Sø** **166**

Nyd det begyndende efterår i skoven på en cykeltur rundt om Bygholm Sø. Undervejs stopper vi udvalgte steder og ser bl.a. på gravhøje, mindesmærker og kirketomter. Praktiske opl.: Husk tøj efter vejrforholdene samt en forfriskning.

Mødested: kl. 18:00 P-plads ved Åbjergskovvej i søens østende, nær Schüttesvej. Turlleder: Biolog Thorke Østergaard, tlf: 2931 3740, e-mail: tao@horsens.dk. Arr.: Naturcenter Skovgård.

Tor. 16 **Hegnets spisekammer** **167**

Give-Egnens Museums udearealer afgrænses af forskellige hegn, som hver især gemmer på spiselige frugter. Vi går en tur i området, finder de spiselige frugter og slutter i hybenhegnet, hvor sommerens forløb afgør hvor mange hyben, der kan plukkes. Derefter fortsættes aftenen i det historiske køkken, hvor vi ved brændekomfuret tilbereder og smager på "bondekonens" hybenretter. Pris: Entre til museet 30 kr./voksne, 20 kr./pens, børn gratis.

Mødested: kl. 19:00 Give-Egnens Museum. Turlleder: Give-Egnens Museum, tlf: 7573 9375, e-mail: gem@gem.dk. Arr.: Give-Egnens Museum.

Fre. 17 **Jævn døgnsaften på Stormandsgården** **168**

Vi tager forskud på jævn døgn ved at mødes til en hyggelig og stemningsfuld aften på stormandsgården. Vi hjælper hinanden med at bage brød og stege

noget godt kød fra et af stormandens avlsdyr. Vi vil desuden smage nogle specialiteter fra ådalen. I løbet af aftenen vil der være indslag med fortællinger, levende sang og musik. Pris: 150 kr. Tilmelding: Laila Petersen, Vingsted Historiske Værksted, tlf. 7586 5280, e-mail: lpete@vejle.dk. Max 40 pers. Praktiske opl.: Praktisk efterårstøj og ingen mobil.

Mødested: kl. 19:00 Stormandsgården i jernaldermiljøet Vingsted Historiske Værksted. Følg skiltene fra landevejen gennem Vingsted. Turlleder: Jørn Thomsen, tlf: 2328 2587, e-mail: jorth@vejle.dk. Arr.: Vingsted Historiske Værksted.

Søn. 19 **Svampene i skoven** **169**

Ofte er september et godt bud på en måned, hvor en del spiselige svampe dukker op. Der vil især blive lagt vægt på, hvilke svampe der er gode og spiselige – men der vil selvfølgelig også blive gennemgået noget om de rigtig giftige. Håbet er, at alle efter turen er tryk ved at gå på svampejagt alene.

Mødested: kl. 10:00 P-plads ved Munkebjerg Hotel, Munkebjergvej 125, Vejle. Turlleder: Naturvejleder Steen Hedrup, tlf: 7681 2052/4021 7830, e-mail: stehe@vejle.dk. Arr.: Vejle kommune, Økolariet.

Søn. 19 **Indsamling af giftige og spiselige svampe i Drenderup Skov** **170**

Årets svampetur er også en af vore faste ture. Den foregår i Drenderup Skov ved Ødis. Vi mødes ved Naturskolen og går en tur gennem skoven, mens vi finder giftige og spiselige svampe undervejs. En kyndig turlleder vil dels hjælpe til med indsamlingen og efter tilbagekomsten identificere de enkelte svampe samt fortælle om dem. Man må gerne tage egne indsamlede svampe med til identificering. Praktiske opl.: Medbring åben kurv til svampene.

Mødested: kl. 13:30 Naturskolen Drenderuphus, Vamdrupvej 18 i Ødis. Turlleder: Ronald Toft, tlf: 7558 0374, e-mail: toft.vamdrup@profibermail.dk. Arr.: Skovtrolden.

Søn. 19 **Store Legedag i Gyttegård Plantage** **171**

En aktivitetsdag for hele familien. Her er mulighed

for at udfordre sig selv på mountainbike, som træklatrer, som orienteringsløber eller golfspiller. Eller få pirret smagsløgene med små svamperetter eller en urtesnaps - selvfølgelig efter selv at have været med til at indsamle materialet rundt i plantagen.

Mødested: kl. 14:00 Gyttegård Golf Klub, Billundvej 43, 7250 Hejnsvig. Turlleder: Naturvejleder Gert Hougaard Rasmussen, tlf: 2540 8585, e-mail: gehra@sns.dk. Arr.: Skov- og Naturstyrelsen, Trekantsområdet, Billund Kommune, DGI Sydvest, OK Gorm, Gyttegård Golfklub, 3F Billund.

Lør. 25 Svampefest ved Vejle Fjord 172

Familietur der starter med fortælling om de enkelte svampe for voksne. Naturvejleder Bettina Lykke Mikelsen laver specielt fortælling for børnene. Efterfølgende sker der indsamling af svampene i et nærliggende smukt skovområde. I spejderlejren tilberedes svampene, ved siden af svampene laver den gamle skibskok Erik Kaxe en smagfuld salat og kødret. Pris: 95 kr./voksne, 40 kr./børn 4-15 år. Tilmelding: Kaxe tlf. 2085 0420 senest 14/9. Praktiske opl.: Husk frokost, svampekurv, kniv og lille pensel til at rense svampe, bestik og tallerken. Kaffe og te er gratis hele dagen. Øl, vin og vand kan købes.

Mødested: kl. 10:00 Spejderlejren Kragereden, Stouby Skovvej 7 c, Stouby. Turlleder: Benny Jensen, tlf: 7565 1312, e-mail: bettina@lykke-m.dk. Arr.: Danmarks Naturfredningsforening, Hedensted, Hedensted Kommune, Natur og Ungdom Hedensted.

Søn. 26 Stavgangstur om Hampen Sø 173

Stavgangstur rundt om Hampen Sø, der er en af landets reneste og højest beliggende søer. Afhængig af vejret er der chancer for at se både trækfugle og sommerfugle samt mange guldsmede. I skoven rundt om søen er der masser af dyrespor. Vi holder pause ved Trold sø.

Mødested: kl. 10:00 P-plads ved vestenden af Hampen Sø tæt på rute 13. Turlleder: Naturvejleder Torben Bøgeskov, tlf: 2013 7890, e-mail: tob@sns.dk. Arr.: Skov- og Naturstyrelsen, Midtjylland.

Søn. 26 Borgsted Bakke 174

Vi skal på denne tur i det tidlige efterår se lidt på, hvad der rører sig i naturen netop nu, og måske er der trækfugle på Lillebælt. Vi skal også se på hvilken betydning Stenderuphalvøen har haft i middelalderen med fokus på voldstedet Borgsted Bakke. Til at fortælle om voldstedet får vi hjælp af naturvejleder ved Skov og Naturstyrelsen, Gert Hougaard Rasmussen. Praktiske opl.: Husk kaffe og evt. siddeunderlag.

Mødested: kl. 13:00 P-plads i nordenden af Midterlinievej. Indkørsel ad grusvejen syd for Fensbjerghus. Turlleder: Uffe Paaske, tlf: 7558 6460/2282 4489, e-mail: paaske@paradis.dk. Arr.: Danmarks Naturfredningsforening, Kolding, Skov- og Naturstyrelsen, Trekantsområdet.

Søn. 26 Byrundtur i Lichtenbergs fodspor 175

Byrundtur i Horsens, hvor vi følger i den kendte 1700-tals matador Gehrtd de Lichtenbergs fodspor fra vugge til grav. På turen ses bl.a. hans pragtfulde begravelsesplads i Klosterkirken, og vi kommer forbi Åhavnen, hvor hans skib blev losset og lastet. På Søndergade ses flere af Lichtenbergfamiliens 1700-tals gårde. Turen ender inde i selve hans bypalæ fra 1744, hvor der er dækket op til kaffe. Pris: 60 kr. incl. kaffe og kage. Tilmelding: Horsens Museum, tlf. 7629 2350.

Mødested: kl. 13:30 Klosterkirkens hovedindgang. Turlleder: Museumsinspektør Annette Hoff, e-mail: musaho@horsens.dk. Arr.: Danmarks Naturfredningsforening, Egtved, Horsens Museum.

